सत्यमेव जयते

विधानपरिषद विनंती-अर्ज समिती

(२०१७-१८)

“ अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५% राखीव नोक-यांतर्गत लाभ मिळण्याबाबत ” या विषयावरील ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांच्या विनंती अर्जावरील विधानपरिषद विनंती-अर्ज समितीचा

अहवाल

(दिनांक फेब्रुवारी, २०१९ रोजी विधानपरिषदेस सादर करण्यात आला.)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई
फेब्रुवारी, २०१९

विधानपरिषद विनंती-अर्ज समिती

२०१७-१८

“ अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५% राखीव नोक-यांतर्गत

लाभ मिळण्याबाबत ” या विषयावरील

ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांच्या विनंती अर्जावरील

विधानपरिषद विनंती-अर्ज समितीचा

अहवाल

विनंती अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

*१. **श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स. तथा कार्यकारी समिती प्रमुख**

२. श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

३. प्रा.डॉ. तानाजी सावंत, वि.प.स.

**४. श्री. किरण पावसकर, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

१. ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

२. ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स.

३. प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

श्री. जितेंद्र भोळे, सचिव (का.)

श्री. यु. के. चव्हाण, सचिव (एम्)

श्री. विलास आठवले, सह सचिव (२) (का.)

श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी

---

*श्री. माणिकराव ठाकरे, मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख यांची दिनांक २७ जुलै, २०१८ रोजी सदस्यत्वाची मुदत संपल्यामुळे त्यांच्या रिक्त झालेल्या जागी श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स. यांची कार्यकारी समिती प्रमुख म्हणून दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१८ रोजी नामनियुक्ती केली आहे.

**श्री. नरेंद्र पाटील, वि.प.स. यांची दिनांक २७ जुलै, २०१८ रोजी सदस्यत्वाची मुदत संपल्यामुळे त्यांच्या रिक्त झालेल्या जागी श्री. किरण पावसकर, वि.प.स. यांची दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१८ रोजी सदस्य म्हणून नामनियुक्ती करण्यात आली आहे.

विनंती अर्ज समिती

(२०१६-२०१७)

१. श्री.माणिकराव ठाकरे, माननीय उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख
२. * श्री. गिरीष व्यास, वि.प.स.
३. * प्रा. डॉ. तानाजी सावंत, वि.प.स.
४. * श्री. आनंद ठाकूर, वि.प.स.
५. प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स

विशेष निमंत्रित

श्री. कपिल पाटील, वि.प.स

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव
श्री. यु. के. चव्हाण, सचिव
श्री. विलास आठवले, उप सचिव
श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)
श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी

---

*सर्वश्री. पांडुरंग फुंडकर, प्रकाश बिनसाळे, अमरनाथ राजुरकर, वि.प.स. यांच्या रिक्त झालेल्या जागी अनुक्रमे सर्वश्री गिरीष व्यास, तानाजी सावंत, आनंद ठाकूर, वि.प.स यांची दिनांक २७ जानेवारी, २०१७ रोजी नामनियुक्ती करण्यात आली आहे.

प्रस्तावना

" अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५% राखीव नोक-यांतर्गत लाभ मिळण्याबाबत " या विषयावरील विनंती अर्जाची सूचना सन्माननीय सदस्य ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांनी दिनांक १५ डिसेंबर, २०१६ रोजी दिली व दिनांक १७ डिसेंबर, २०१६ रोजी प्रस्तुतचा विनंती अर्ज सन्माननीय सदस्यांनी विधानपरिषदेस सादर केला. सदर विनंती अर्ज त्याच दिवशी विनंती अर्ज समितीकडे सुपूर्द करण्यात आला. **(परिशिष्ट-एक)**

विनंती अर्जात उपस्थित करण्यात आलेल्या मुद्यांबाबत शासनाकडून आवश्यक ती माहिती मिळावी म्हणून उक्त विनंती अर्ज सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग व शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाकडे पाठविण्यात आला. या संबंधीची माहिती शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाकडून दिनांक १३ जानेवारी, २०१७, २७ फेब्रुवारी, २०१७ व दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी प्राप्त झाली.

समितीने विनंती-अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्ज सादर करणा-या मूळ विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय सचिव व अन्य अधिका-यांची दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१७ व २३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी साक्षी नोंदविल्या.

विनंती-अर्जासबंधी विभागाने पाठविलेली माहिती **(परिशिष्ट-दोन)** तसेच साक्षीच्या वेळी समितीस मिळालेली अधिक माहिती याचा सर्वंकष विचार करून समितीने अहवाल तयार केला व दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजीच्या बैठकीत संमत केला.

विधान भवन :
मुंबई,
दिनांक २६ फेब्रुवारी २०१९.

शरद रणपिसे,
कार्यकारी समिती प्रमुख,
विधानपरिषद विनंती-अर्ज समिती.

अहवाल

मी विधानपरिषद विनंती-अर्ज समितीचा समितीप्रमुख, समितीच्या वतीने हा अहवाल सादर करीत आहे.

" अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५% राखीव नोक-यांतर्गत लाभ मिळण्याबाबत" या विषयावरील विनंती अर्जाची सूचना सन्माननीय सदस्य ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांनी दिनांक १५ डिसेंबर, २०१६ रोजी दिली व दिनांक १७ डिसेंबर, २०१६ रोजी प्रस्तुतचा विनंती अर्ज सन्माननीय सदस्यांनी विधानपरिषदेस सादर केला. सदर विनंती अर्ज त्याच दिवशी विनंती अर्ज समितीकडे सुपूर्द करण्यात आला. **(परिशिष्ट-एक)**

अर्जदारांनी विनंती अर्जात नमूद केले आहे की, शासन स्तरावर एकूण सात अपंग खेळाडूंचे प्रस्ताव संघटनाला मान्यता नसल्यामुळे संचालनालयाकडे प्रलंबित आहेत. महाराष्ट्र राज्यात ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही शिखर संघटना आहे. पण सक्षम अशी विदर्भात पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन नसल्यामुळे अपंग खेळाडूंचे नुकसान होत आहे. सदर प्रकरणात महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशनची मान्यता नसल्यामुळे सन २०११ नंतर विदर्भातील खेळाडूंना ५% आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही. तरी अपंग क्रीडापटूंच्या उदरनिर्वाहाच्या प्रश्नाबाबत शासनस्तरावर योग्य तो निर्णय होण्यासाठी सदर प्रकरणात योग्य तो न्याय मिळण्याकरिता सदरहू प्रकरण विनंती अर्ज समितीकडे पाठविण्यात यावे अशी त्यांची मागणी आहे.

समितीच्या दिनांक १३ जानेवारी, २०१७ रोजी शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाने पाठविलेल्या माहितीत (परिशिष्ट-दोन) मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे :–

१. महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही महाराष्ट्र राज्यातील खेळांसाठीची शिखर संघटना आहे. सदर संघटनेस संलग्न किंवा समकक्ष अशी दिव्यांगाच्या एकविध खेळाचे आयोजन करणारी शिखर संघटना अस्तित्वात नाही, ही वस्तुस्थिती आहे. राज्यात दिव्यांग खेळाडूंसाठी एकविध खेळाचे आयोजन करणा-या विविध संघटना अस्तित्वात आहेत. त्यामुळे शिखर संघटनेअभावी व विविध खेळांच्या विविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांमुळे दिव्यांग खेळाडूंना लाभ देणे शक्य होत नाही.

२. तथापि, श्री. चंदन महिंद्रे व इतर अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटूंना ५ टक्के राखीव कोट्यातून नोकरीअंतर्गत लाभ मिळण्याबाबत मा. मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली बुधवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०१६ रोजी दुपारी १.०० वाजता विधानभवन कार्यालय, नागपूर येथे बैठक संपन्न झाली. सदर बैठकीस मा. श्री. विनोद तावडे, मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांच्यासह मा. श्री. संजय राठोड, राज्यमंत्री, महसूल व इतर शासकीय अधिकारी उपस्थित होते.

सदर दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रकरणी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्याचे प्रस्तावित आहे :—

ज्याप्रमाणे सर्वसाधारण खेळाडूंमधील राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीयस्तरावरील प्राविण्य प्राप्त खेळाडूंची प्रमाणपत्रे ५ टक्के आरक्षणांर्गत पडताळणी करून देण्यात येते त्याच धर्तीवर दिव्यांग खेळाडूंनाही अपंगांच्या एकविध खेळ संघटनाद्वारा राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत सहभागी होऊन प्राविण्य- प्राप्त केलेल्या खेळाडूंनाही ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्यात यावा असे निर्देश मा. मंत्री महोदयांनी दिले याकरिता राष्ट्रीय स्पर्धा या पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडियाशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेमार्फत आयोजित केलेल्या असाव्यात झाल्यास तो सहभाग व प्राविण्य स्वतंत्र गणण्यात येईल. तसेच त्यांना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ नियमानुसार देय राहील. राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धाप्रमाणेच राज्य स्पर्धा या महाराष्ट्र स्पोर्ट पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनशी तसेच एकविध खेळाच्या राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेच्या संलग्न असलेल्या राज्य संघटनेद्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

ज्या खेळाच्या एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळ संघटना अस्तित्वात नाहीत अशा परिस्थितीत राष्ट्रीय पॅरा ऑलम्पिंक असोसिएशन व महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनने आयोजित केलेल्या स्पर्धांचे ५ टक्के खेळाडू आरक्षणांतर्गत प्रमाणपत्र पडताळणी करून देण्यात येईल. याकरिता पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडिया यांना पत्रव्यवहार करून राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन व महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनच्या पदाधिका-यांकडून अधिकृत राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनची नावासह यादी मागवून त्यांच्याशी चर्चेअंती प्रस्ताव शासनास सादर करण्याबाबत निर्देश देण्यात आले.

तथापि, श्री. चंदन महिंद्रे व इतर गुणवत्ताधारक दिव्यांग खेळाडूंना लाभ द्यावयाचा झाल्यास दिनांक ३०.१२.२०१३ च्या शासन निर्णयात केलेल्या प्रस्तावित बदलांना मान्यता मिळाल्यास त्याच धर्तीवर सदरच्या दिव्यांग खेळाडूंना लाभ अनुज्ञेय होईल. तथापि, श्री. महिंद्रे व प्रस्तावातील इतर खेळाडूंची नोकरीसाठी, नियुक्ती प्राधिकरणावर सदरचे पद अद्याप रिक्त आहे किंवा कसे याची खातरजमा करून पुढील निर्णय घेण्याचे ठरले तसेच दिव्यांग क्रीडा स्पर्धा या पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडिया या राष्ट्रीय संघटनेला संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय व राज्य संघटनेमार्फत आयोजित केलेल्या असणे अनिवार्य आहे.

समितीस दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१७ रोजी शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाने पाठविलेल्या माहितीत (परिशिष्ट-दोन अ) मध्ये खालीलप्रमाणे नमूद केले आहे :—

शासन निर्णय क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८ क्रियुसे-२ दिनांक ३० एप्रिल, २००५ अन्वये राज्यात विविध एकविध खेळांना शासकीय तसेच निमशासकीय व इतर क्षेत्रात ५% खेळाडू आरक्षणाचा लाभ देण्यात येतो.

दिनांक ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये तक्त्यात नमूद क्र. १ मधील महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन नागपूर यांच्या द्वारे आयोजित राज्य/राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्यप्राप्त अपंग खेळाडूंना ५% खेळाडू नोकर भरती आरक्षणाचा लाभ देण्यात येत आहे. तथापि, २००५ नंतर पॅरा ऍथलेटिक्स, पॅरा ऍक्वेटीक, पॅरा बॅडमिंटन, पॅरा आर्चरी या खेळाच्या एकविध खेळ संघटना अस्तित्वात आलेल्या आहेत. यावरून असे दिसून येते की, एकाच प्रकारचे खेळ दोन विविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना आयोजित करत आहेत.

उपरोक्त प्रमाणे राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांची मान्यतेबाबतची मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने सन २०११ नंतर ऑलिम्पिंक संघटनेद्वारे आयोजित झालेल्या ज्या राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्य प्राप्त खेळाडू प्रचलित शासन निर्णयान्वये पात्र ठरत नाही.

(१) शा.नि.क्र.क्रीस्पर्धा-२१०८/(प्रक्र.५३८/०८)क्रीयुसे-२, दि. १४ जुलै, २००९ अन्वये राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेची मान्यता इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने तसेच महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन यांचीदेखील सदर संघटनेस मान्यता नसल्या कारणाने सद्य:स्थितीत महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर आयोजित केलेल्या राज्यस्तर स्पर्धेतील प्राविण्यप्राप्त खेळाडू अपात्र ठरत आहे. सन २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेच्या प्राप्त खेळाडू प्रस्तावावर कार्यवाही होण्याच्या दृष्टीने शासनस्तरावर निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

(२) ज्याप्रमाणे शासन इतर खेळाच्या एकविध संघटनांना शासकीय योजनांचा लाभ देत आहे त्याच धर्तीवर महाराष्ट्रातील एकविध खेळांच्या राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांना इतर योजनांचा लाभ देण्याबाबत निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

याबाबत शासनाच्या तसेच मा. मंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली दि. १४/१२/२०१६ रोजी विधानभवन कार्यालय नागपूर येथील कार्यालयात बैठक संपन्न झाली. सदर बैठकीत झालेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने संचालनालयामार्फत दि. ६ जानेवारी, २०१७ रोजी मा. सचिव, पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडिया यांना पुढील मुद्याबाबतची माहिती तात्काळ सादर करण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.

- महाराष्ट्र राज्यातील कोणकोणत्या एकविध खेळ पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना संलग्न आहेत याबाबतची माहिती सादर करणेबाबत कळविण्यात आले.

- ज्या राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांना " पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांनी संलग्नता दिलेली आहे, अशा राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांच्या अध्यक्ष, तसेच सचिवांची नावे पत्ते तसेच दूरध्वनी क्रमांक तात्काळ सादर करावेत.

- तसेच “पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांचे राज्य संघटनांना संलग्नता देण्याबाबतची पध्दती, धोरण तसेच निवड प्रक्रीयेबाबतची माहिती कळविणे.

- महाराष्ट्रात कोणती राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक (“ महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असो.”) संघटना संलग्न आहे, तसेच सदर “ महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनच्या पदाधिका-यांनी नावे तसेच दूरध्वनी क्रमांक कळविण्याबाबत निर्देश देण्यात आले. याबाबत पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांच्या संकेतस्थळावर तसेच डाक टपालाने कळविले असता अद्यापपर्यंत संबंधित पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांचे मार्फत कोणताही प्रतिसाद मिळालेला नाही.तसेच महाराष्ट्र पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशनचे सचिव श्री. प्रविण उघडे यांचेशी दूरध्वनीवर संपर्क साधला असता त्यांनीदेखील पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया याबाबत त्वरित माहिती देत नसल्याबाबत कळविले.

- संचालयानालयाकडे खालील ९ खेळाडूंचे प्रकरणे प्रलंबित आहेत :—

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	खेळ	पद	भरती कार्यालयांचे नाव
१	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	कर सहाय्यक	विक्रीकर आयुक्त, मुंबई
२	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	परिचर	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प., यवतमाळ
३	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महापालिका मुख्यालय, मुंबई
४	कु. भारती भालचंद्र काळे	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
५	रविदास गौतम खिलारे	ॲथलेटीक्स	परिचर	जि.प., नागपूर
६	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
७	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	आदिवासी विकास कार्या., नागपूर
८	विजय पंडीत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
९	गुरूदत्त हणमंत जाधव	ॲथलेटीक्स स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक	लिपिक	मा. उप संचालक, भूमी अभिलेख कार्या., पुणे. महाराष्ट्र कृष्णा खोरे वि. महामंडळ, पुणे.

- संचालयानालयाकडे प्रलंबित असलेल्या उपरोक्त एकूण नऊ खेळाडूंच्या भरती कार्यालयाशी डाक टपालाद्वारे, तसेच दूरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधला असता प्राप्त दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रस्तावानुसार संबंधित विभागात जागा अद्याप रिक्त आहे किंवा कसे याबाबत माहिती तात्काळ सादर करणे बाबत कळविण्यात आले असता संबंधित विभागांकडून प्रतिसाद मिळालेला नाही, प्रलंबित प्रकरणापैकी केवळ श्री.रविदास खील्लारे, जि.प.नागपूर यांनी प्रमाणपत्र पडताळणी अभावी संबंधित खेळाडूस नियुक्ती दिलेली नसल्याबाबत दूरध्वनीवरून कळविलेले आहे.

दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबित प्रस्तावावर कार्यवाही करावयाची झाल्यास संबंधित " पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडीया यांचे मार्फत महाराष्ट्रातील कोणत्या एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना संलग्न आहेत हे कळाल्याशिवाय प्राप्त प्रलंबित प्रकरणांवर कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही.

एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळाडूंच्या प्रलंबित ९ खेळाडूंच्या प्रकरणांवर कार्यवाही करावयाची झाल्यास याबाबत शासनस्तरावर यथोचित आदेश होणे आवश्यक आहे. शासनस्तरावरून प्रलंबित प्रकरणे पडताळणी करणेबाबत आदेश प्राप्त झाल्यास, दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबित प्रकरणांवर कार्यवाही करणे सोईचे होईल.

समितीने सदर विनंती अर्जाबाबत दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१७ रोजी सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाची साक्ष घेतली. सदर साक्षीच्या वेळी समितीने विचारणा केली की, महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशनला मान्यता आहे काय? समिती समोर हे प्रकरण आता आले असले तरी सन २०११ पासून हा विषय चालू आहे. तद्पूर्वी खेळांडूची भरती झाली आहे. अगोदर या खेळांडूना नोकरीत समाविष्ट करण्यात आले व नंतर काढून टाकण्यात आले. कारण या संघटनेंची मान्यता काढून घेण्यात आलेली आहे संबंधीत अर्जदार हे अपंग खेळाडू आहे. त्यांना नोकरी वरून काढून टाकल्यानंतर त्यांची अवस्था फारच दयनीय झाली असेल. कोणत्याही खेळाडूला नोकरी दिली नसेल तर काहीच म्हणने नाही परंतु एकदाका ६ खेळांडूना तुम्ही नोकरीमध्ये घेतल्यानंतर त्यांना दुसरीकडे कोठेही नोकरी लागण्याची शक्यता नाही त्यामुळे त्यांच्या आयुष्यभराचे नुकसान होऊ शकते. त्यामुळे या ६ विद्यार्थांना कश्या प्रकारे पुन्हा नोकरीत घेता येईल हे पहावे कारण संबंधित कार्यालयाने शिफारस करून पाठविले आहे की, त्यांना नोकरीमध्ये घेण्यात यावे शासनाकडे प्रस्ताव आल्यानंतर वरिष्ठ अधिका-यांकडून तो तपासून पहाणे अपेक्षित आहे. खालच्या स्तरावर अशा मुलांची काय परिस्थीती आहे याबाबत याआधीही बैठका होऊन सकारात्मक निर्णय झालेले आहे. आता या स्तरावरून त्यांना घरी जावे लागत असेल तर शासन म्हणून आपण कोठेतरी विचार केला पाहिजे. शासनाच्या वतीने याबाबत स्पष्टीकरण करण्यात यावे. शासनस्तरावर एकूण ७ अपंग खेळांडूचे प्रस्ताव संघटनाला मान्यता नसल्यामुळे संचालनालयाकडे प्रलंबित आहे. महाराष्ट्र राज्य महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही शिखर संघटना आहे. पण सक्षम अशी विदर्भात पॅरा ऑलिम्पिंक असो. नसल्यामुळे अपंग खेळांडूचे नुकसान होत आहे. सदर प्रकरणात महाराष्ट्र ऑलिम्पिंकची असोसिएशनची मान्यता नसल्यामुळे सन २०११ नंतर विदर्भातील खेळाडूंना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही.

त्यामुळे अपंग क्रीडापटुच्यां उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण होतो. यामध्ये श्री. चंदन महिंद्रे यांच्या प्रमाणे अपंग असणा-या आणखी ६ खेळाडुंचे प्रस्ताव संघटनेंला मान्यता नसल्याचे कारणास्तव संचालनालयाकडे प्रलबिंत आहे. क्रीडा विभागाने उमेदवारांची भरती केली असून ते उमेदवार नोकरीत रूजूही झाले आहे. संघटनांच्या मान्यतेबाबत निर्णय आधीच घेणे गरजेचे असल्याने झालेल्या चुकीच्या दुरूस्तीला विभागानेच ६ मुलाबाबतचा प्रश्न सोडवला पाहिजे. संचालनालयाकडे प्रलंबित असलेल्या एकूण ६ खेळाडूंच्या भरती कार्यालयाशी डाक टपालाद्वारे तसेच दूरध्वनीवर संपर्क साधला असता प्राप्त दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रस्तावानुसार संबंधित विभागात जागा अद्याप रिक्त आहे किंवा कसे याबाबत माहिती तात्काळ सादर करण्याबाबत कळविले असता संबंधित विभागाकडून प्रतिसाद मिळालेला नाही. या सर्व उमेदवारांना संघटनेला मान्यता नाही असे दिसून येत असताना सुध्दा कोणत्या आधारावर नोकरीत घेण्यात आले व ते पात्र नसताना सेवेमध्ये घेणे हा गुन्हा आहे. यातील उमेदवार सेवेमध्ये असून या उमेदवाराचा विषय भावनिक आहे कारण तो उमेदवार दिव्यांग सुध्दा आहे. याबाबत त्यांना नोकरीतून कमी करण्यात येऊ नये याबाबत शासनाने सहानुभुतीपूर्वक विचार करणे गरजेचे आहे. संघटनांना मान्यता असणे व त्यामाध्यमातून त्या दिंव्याग खेळाडूंना नोकरी देणे हा तांत्रिक मुद्दा आहे. केंद्रीय ऑलिम्पिंकने सर्व संघटनेंची मान्यता काढली आहे यामध्ये कोणाची तरी चूक झालेली आहे. ६ खेळांडूच्या प्रकरणात कारवाई करावयाची झाल्यास याबाबत शासनस्तरावरून यथोचित आदेश होण्याची आवश्यकता आहे. शासनस्तरावरून प्रलंबित प्रकरणांची पडताळणी करण्याचे आदेश झाल्यास दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबित प्रकरणावर कार्यवाही करणे सोईचे होईल. शासनस्तरावर मानवी दृष्टीने सहानुभुतीपूर्वक विचार करून विशेष बाब म्हणून त्यांच्या सेवेला मान्यता प्रदान करावी व त्यांना सेवेत कायम ठेवावे व तसा प्रस्ताव सादर करावा. खेळाच्या स्पर्धा मध्ये खेळाडूंना शासनातर्फे आश्वासन दिले जाते की, आपल्या खेळामधील सहभाग हा असाच सुरू ठेवावा आम्ही आपल्या पाठीशी आहोत तुमच्या प्रमाणपत्रास आम्ही वैध करून देऊ. सदरहू उमेदवार हा चामोर्शी तहसील कार्यालय येथे ३ एप्रिल, २०१५ पासून कार्यरत आहे. अपंगासाठी थेट नियुक्तीच्या संदर्भात शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. उमेदवारांने सलग २४० दिवस काम केलेले आहे. त्यामुळे या उमेदवारास कायमस्वरूपी नोकरी मध्ये समाविष्ट करणे गरजेचे आहे.

यावर विभागाने असे आश्वासित केले की, शासन निर्णयानुसार असोसिएशनच्या विविध खेळाच्या स्पर्धा घेण्यास कोणास मान्यता आहे व कोणास मान्यता नाही याचे काही नियम आहे. कोणी स्पर्धा आयोजित केल्या म्हणजे त्या ग्राह्य मानल्या जातात हा एक भाग आहे. राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांची मान्यतेबाबतची मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारे २०११ पासून मान्यता काढण्यात आली म्हणून २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेद्वारे आयोजित झालेल्या राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्यप्राप्त खेळाडू प्रचलित शासन निर्णयाप्रमाणे पात्र ठरत नाही.

महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेला सुध्दा राष्ट्रीय स्तरावरील इंडियन ऑलिम्पिंक संघटनेची मान्यता कोणत्याही स्पर्धा आयोजित करण्यासाठी बंधनकारक आहे. पॅराऑलिम्पिंक संघटना ही महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक

संलग्न असने गरजेचे आहे त्यामध्ये असे झाले आहे की, २०११ मध्ये या दोन्ही संघटनेची मान्यता इंडियन ऑलिम्पिंक संघटनेने काढलेली आहे. २००५ च्या शासन निर्णयानुसार २०११ पर्यंत पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेद्वारे जेवढ्या स्पर्धा झाल्या असतील त्याचे प्रमाणपत्र आजही वैध असतील तर वैध करून देतो. महाराष्ट्र ऑलिम्पिंकच्या अंतर्गत नवीन एकविध खेळाच्या संघटना निर्माण झालेल्या आहेत. जसे कबड्डी, खो-खो, वॉलीबाल या संघटना ऑलिम्पिंकला संलग्न आहेत. महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंकची मान्यता राष्ट्रीय फेडरेशने काढून टाकलेली आहे त्यामुळे नवीन पाच संघटनांना अद्यापही महाराष्ट्र ऑलिम्पिंकची मान्यता नाही. त्यामुळे आमच्याकडे ९ खेळांडूची प्रमाणपत्र पडताळणीकरिता प्रलंबित आहे. या संघटनांच्या मान्यतेचा निर्णय होत नाही तोपर्यंत या खेळांडूना वैधता देत नाही.

शासनाकडे प्रस्ताव आल्या नंतर वरिष्ठ अधिका-यांकडुन पाहणे अपेक्षित आहे की, खालच्यास्तरावर अशा मुलांची काय परिस्थिती आहे. याबाबत २-३ पॉझीटीव्ह बैठकाही झालेल्या आहे. शासनाकडूनही पॉझीटीव्ह उत्तर त्याकरीता आलेले आहे. अतः यास्तरावरून त्यांना घरी जावे लागत असेल तर शासन म्हणून आपण कोठे तरी विचार केला पाहिजे क्रीडा आयुक्तालयांने याबाबत पाठविलेला प्रस्ताव शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाकडे प्रंलबित आहे. मात्र पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनामध्ये महाराष्ट्राचे नाव नाही. जर खेळाडू स्वतंत्र संघटनेद्वारा ॲथलेटीक्स स्पर्धा खेळला असेल आर्चेरी किंवा बॅटमिंटन खेळत असेल तर यासंघटनांना स्वतंत्रपणे या खेळाचे आयोजन करण्याबाबत मान्यता दयावी लागेल. त्यानंतर त्या संघटना पात्र होतील. याबाबत क्रीडा आयुक्तालयाने शासनाकडे प्रस्ताव पाठविलेला आहे यावर निर्णय होणे गरजेचे आहे. यादीमध्ये ९ नावे दिसत असली तर प्रत्यक्षात ७ उमेदवार आहेत. श्री. चंदन रंगराव मंहिद्रे ॲथलेटिक्स याचे नाव तीन कार्यालयात दर्शविले आहे. त्यामुळे ९ उमेदवार दिसत आहेत. शासन निर्णय २००५ नुसार तेव्हा ज्या संघटनेकडून विद्यार्थी खेळाडू उमेदवार खेळलेला आहे तेव्हा सन २००५ मध्ये ती संघटना अस्तीत्वात नव्हती. सन २००५ ते सन २०११ पर्यंत महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेच्या माध्यमातून जे जे खेळाडू राज्य किंवा राष्ट्रीय स्तरावर त्याच खेळाडूना आपण नोकरी करीता आरक्षण दिलेले आहे. पण जुन्या शासन निर्णयानुसार महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेस मान्यता असल्याकारणाने या खेळाडूंनी खेळलेली स्पर्धा अधिकृत धरली गेली नाही. पण जसे इतर सर्वसाधारण खेळांना एकविध खेळ संघटना या महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक संघटनेशी संलग्न असतात महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक संघटनेला इंडियन ऑलिम्पिंक संघटनेची देखील मान्यता असते. जशी महाराष्ट्र मध्ये महाराष्ट्र पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन आहे, याला इंडियन पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशनची मान्यता असणे आवश्यक आहे. तसेच इंडियन पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशनला मान्यता असणारे इंडियन पॅरा ऑलिम्पिंक आहे. याचा क्रम असा आहे की, अगोदर इंडियन पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन, इंडियन पॅराॲथलेटीक्स असोसिएशन त्यांची मान्यता असलेली महाराष्ट्र पॅराॲथलेटीक्स असोसिएशन असावी. याबाबतची लिंक कोठे तरी ब्रेक होत असेल तर आपणांस त्यांना वैधता प्रमाणपत्र देता येत नाही. सन २०११ पर्यंत या संघटनांना मान्यता होती परंतु २०११ नंतर यांना मान्यता नाही त्यावेळी अशा ३६ खेळांची मान्यता

इंडीयन ऑलिम्पिंक असोसिएशने काढली गेली आहे. त्यातच त्यांची संघटना नंतर अस्तित्वात आलेली आहे. त्याशिवाय महाराष्ट्र पॅरा जलतरण असोसिएशन, महाराष्ट्र पॅरा पॉवर लिफ्टींग असोसिएशन, महाराष्ट्र पॅरा बॅटमिंटन असोसिएशन अशा वेगेवेगळ्या संघटना अस्तित्वात आल्या आहेत. यामध्ये अगोदर खेळाडू प्रक्रियेची कार्यवाही पूर्ण करतो त्यांनतर संबंधित विभाग त्याचे प्रमाणपत्र पडताळणी करीता वर्ग करतात. तो उमेदवार पात्र आहे की नाही याची नंतर पडताळणी केली जाते. सध्या सुधारित शासन निर्णयाप्रमाणे कामकाज चालते. शासन निणर्याप्रमाणे प्रमाणपत्राची पडताळणी करीत नाही. सन २००५ पर्यंत भरती प्रक्रियेमध्ये उमेदवारांची निवड करून नेमणूक आदेश विभाग देत होता. एक दिड वर्षानंतर त्याचे प्रमाणपत्र पडताळणीसाठी आल्यानंतर ते पात्र असल्यास पात्रही आम्ही करून दिले आहे. पात्र नसेल तर अपात्र करून त्यांच्या कडे तसा अहवाल पाठविला आहे. त्यामुळे नंतरच्या काही उमेदवारांना यामध्ये अडचणी निर्माण झाल्या असतील. याप्रकरणाबाबत मध्यल्या काळात पॅरा ऑलिम्पिंक व ऑलिम्पिंक असोसिएशन यांनी याप्रकरणाला मान्यता नाकारली होती त्याकाळात हे खेळाडू सहभागी झाले होते व तेव्हा जिंकले होते हा एक भाग असून दुसरा भाग शासनाच्या धोरणानुसार असे दिसते की, ऑलिम्पिंक असोसिएशन हे नॅशनल पातळीवरील खेळाचे आयोजन करतात. राज्य पातळीवर ऑलिम्पिंक असोसिएशन खेळांचे आयोजन करत नाही. वेगवेगळ्या खेळांच्या संघटना राज्य पातळीवर खेळांचे आयोजन करतात त्या संस्था मान्यता प्राप्त असतात पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन स्वतः खेळाचे आयोजन करत होते आता ते वेगवेगळ्या खेळांचे आयोजन करत आहे. राज्य शासनाच्या धोरणामध्ये ऑलिम्पिंक असो. ची मान्यता असलेल्या संघटनांनी खेळाचे आयोजन केले तर त्यांना प्रमाणपत्र दिले जातात. परंतु, पॅरा ऑलिम्पिंक मध्ये इतर संघटना नव्हत्या त्यामुळे पॅरा ऑलिम्पिंक यांनी डायरेक्ट खेळांचे आयोजन केले आहे. त्यानाच मान्यता देण्यात आली आहे. त्यांच्या संघटनांना मान्यता देण्याची कार्यवाही अद्याप झालेली नाही. वेगळ्या संघटनांकडून आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये हे ७ खेळाडू सहभागी झाले होते. त्या काळात महाराष्ट्रात दुस-या कोणत्याही संघटनांना ऑलिम्पिंकची मान्यता नव्हती. नोकरी लागल्यावरती किंवा मुलाखात पत्र आल्यानंतर मुले वैधता प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करीत होते. असाच त्रास महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाला देखील होत होता. आता आम्ही असे केले की, स्पर्धा संपल्यानंतर त्यांनी एक महिन्याच्या आत तातडीने वैधता प्रमाणपत्रासाठी अर्ज केला पाहिजे. आता वैधता प्रमाणपत्र असल्याशिवाय कोणालाही नोकरीसाठी अर्ज करता येणार नाही अशी दुरूस्ती करण्यात आली आहे. यासाठी एका व्यक्तीसाठी खास बाब केली तर ती इतरांना देखील लागू होईल म्हणून आपल्याला धोरणात्मक कार्यवाही करावी लागेल. या लोकांना खास बाब म्हणून क्रीडा प्रमाणपत्र पडताळणी दिले तरी ६ च्या ६ कर्मचा-यांना नियुक्ती आदेश दिले नाही त्यापैकी एक किंवा दोन व्यक्तीच नोकरी करीत आहे. अद्याप इतरांची नियुक्ती झाली नाही. नियुक्ती झाली नसेल व आता सिलेक्ट लीस्ट संपली असेल तर पुढील प्रोसेस झालेली असावी पुढील वर्षाची नियुक्ती झालेली असेल असे देखील होऊ शकते. तसे झाले असेल तर ती जागा पुढील वर्षासाठी कॅरी फारवर्ड होत नाही त्यामुळे ते ॲपलीकेबल होणार नाही. या प्रकरणात विशेष बाब करावयाची झाली तर केस बाय केस पाहून करावी लागेल. या रिक्त जागा क्रीडा प्रकारामध्ये आहे, त्यांना तुम्ही अपंग प्रकारात बदल

करता येणार नाही. खेळाडूंसाठीच ५ टक्के आरक्षण असते त्यामध्येच अंपग खेळाडू देखील असतात. नियमीत अपंग प्रकारात तीन टक्के आरक्षण असते यामध्ये तो अपंग असणे आवश्यक आहे त्यामध्ये खेळांडूची आवश्यकता नाही. हे कर्मचारी अपंग आहे ही वस्तुस्थिती आहे, अपंग मधील ते खेळाडू आहेत. क्रीडा विभागाचे इतकेच काम आहे की, हे उमेदवार खेळाडू आहे ते सर्टिफाय करावे . त्यानंतर कुठे जागा रिक्त आहेत याबाबत आपणाला बघायचे नाही. या प्रकारात किती लोकांना आपण वैधता प्रमाणपत्र देतो व किती लोकांना देत नाही एवढेच क्रीडा विभागाचे काम आहेत. वैधता प्रमाणपत्राचा निर्णय घेतला तर मग ९ उमेदवार असोत किंवा ९० उमेदवार, त्यांना वैधता प्रमाणपत्र द्यावे लागेल. सर्वांना नियम हा सारखाच राहणार आहे. यांना घेतले तर सर्वांना द्यावे लागणार आहे. एका ठरावीक कालावधीपर्यंत त्या संघटनांना मान्यता नव्हती त्या कालावधीत ज्या स्पर्धा झाल्या त्या लोकांना प्रमाणपत्र देणे इतकाच हा मुद्दा आहे. येथे फक्त प्रमाणपत्र देण्याचा मुद्दा नाही, एकविध संघटनेचा हा विषय आहे. या संघटनेला मान्यता देण्याची तरतूद नाही. इंडिया ऑलिम्पिंक संघटनेची मान्यता नसताना आपण त्यांना पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना महाराष्ट्र म्हणून नियमीत करून घेतले तरी त्यातील हा खेळाडू नाही. एकविध संघटना ही काही ॲथलिटीस संघटनांनी स्थापन केली आहे. त्या संघटनांना आजपर्यंत मान्यता दिलेली नाही. इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशन कडून त्यांना मान्यता घ्यावी लागेल. इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनची मान्यता काही ठराविक कालावधी पर्यंत नव्हती आता मान्यता आहे. पॅरा ऑलिम्पिंक आणि ऑलिम्पिंक असोसिएशनच्या संघटनांना वेगवेगळ्या खेळांना मान्यता देतात. ते लोक देखील स्पर्धा आयोजित करतात. पॅरा ऑलिम्पिंक इतर कोणत्याही संघटनांना मान्यता देत नाहीत ते लोक देखील खेळांचे आयोजन करीत आहे. त्यांची मान्यता केव्हाही राहणार नाही अगोदर नव्हती व यापुढेही राहणार नाही. असे हे प्रकरण दिसत आहे. त्यामुळे ठराविक कालावधीपर्यंत ऑलिम्पिंक संघटनेंची मान्यता नव्हती तो प्रश्न आम्ही सोडविला आहे. पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनचा हा कायम मुद्दा आहे त्यामुळे त्यांना केव्हाही मान्यता मिळणार नाही. ज्या खात्यात खेळाडू आहे त्या खात्यात अनियमीत पद्धतीने नेमणूक झाली आहे. ते नियमीत करण्यात यावी अशा आशयाचा प्रस्ताव पुढे सादर केला तर त्यासाठी कुठेतरी विशेष बाब वापरण्याचा विचार करता येईल. यात अनियमीतता ही आमच्या स्तरावर निर्माण झाली नसून ती संबंधित विभागाच्या स्तरावर झाली आहे.महसूल खात्यांने खेळाडू या आधारावर त्यांना शासकीय सेवेत सामावून घेतले आहे. ते खेळाडू आहे असे आम्ही सांगितले नव्हते. आम्ही वैधता प्रमाणपत्र देऊ शकत नाही, त्यामुळे या संपूर्ण प्रकरणाशी क्रीडा विभागाचा संबंध येत नाही. यात जी अनियमीतता झाली आहे ती नियमीत करण्याची बाब सामान्य प्रशासन विभाग करू शकेल. विभागाचे वैधता प्रमाणपत्र आल्याशिवाय नियुक्ती आदेश द्यावयाचे नसतात. आपल्या राज्याचा स्थानिक खेळ असेल आणि त्यास ऑलिम्पिंक असोसिएशनने मान्यता दिली नसेल तर आपण त्यास मान्यता दिलेली आहे. महाराष्ट्राशी संबंधित नसलेले परंतु ऑलिम्पिंक संघटनेने मान्यता दिलेले जे नव-नवीन खेळ उदयाला येत आहेत त्यास देखील आम्ही मान्यता देतो. अशा खेळांसाठी आपण सिस्टीम तयार केली आहे. उदा. खो-खो हा खेळ ऑलिम्पिंक मध्ये नाही तरी आपण या खेळाला आपल्या राज्यात मान्यता दिलेली आहे. ज्या खेळाला शासनाची

मान्यता आहे अशा राज्यस्तरीय खेळाडूना शासकीय सेवेची संधी उपलब्ध आहे. शासनातर्फे रौप्य, कांस्य पदकाची अट घातलेली असते हे पदक ऑलिम्पिकसंघटनेंने मान्य केलेल्या खेळांमध्ये असणे आवश्यक आहे. यासंबंधात अधिनियम देखील आहे. उदा. माझ्या गावात स्पर्धा आयोजित करून सुवर्णपदक देखील देऊ शकतो असे कुणीही करू शकतो. त्यामुळे अशा स्पर्धांमध्ये खेळाडूला मिळालेले सुवर्णपदक हे सुवर्णपदक म्हणून मानता येणार नाही यासाठीच अधिकृत संघटनेचे पदक ग्राह्य धरतो. राज्य स्तरावर दोन प्रकारच्या मान्यता आहे. एक म्हणजे अनुदानासाठी म्हणून काही खेळांना मान्यता देतो. हे खेळ ऑलिम्पिक, कॉमनवेल्थ किंवा राष्ट्रीय स्तरावर खेळले जात नाहीत. जे खेळ सर्व पातळीवर म्हणजे , ऑलिम्पिक कॉमनवेल्थ किंवा फेडरेशनच्या पातळीवर खेळले जातात त्यात पदक मिळवितात ते आपण शासकीय नोकरी साठी ग्राह्य धरतो, यासंदर्भात शासन निर्णय देखील आहे. एकूण ११ लोक आले की, असोसिएशन तयार करतात ते सांगतात की, महाराष्ट्रात पॅरा ऑलिम्पिंक आमची संघटना आहे अशा दोन तीन असोसिएशन ने इंडियन पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनकडे अर्ज केला. या तीन पैकी मान्यता कोणाला द्यायची या द्विधा मनस्थितीमध्ये ते आहे. त्या संबंधी त्यांनी कोणाला मान्यता दिली याची माहिती आम्ही मागवून घेतली आहे. पण त्यांनी अद्यापपर्यंत कळविलेली नाही. केंद्र शासनाने स्पोर्टस् संबंधात खेळ संहिता नावाचा कायदा पारीत केला आहे. हा कायदा सर्व राज्याने ॲडॉप्ट करावा अशाही सूचना केंद्र शासनाकडून करण्यात आलेल्या आहे. त्या संदर्भात आपल्याकडे समिती नेमण्यात येईल. विविध खेळासंदर्भात सर्वंकष कायदा तयार करण्यात यावा असा विचार सुरू आहे. केंद्रीय ऑलिम्पिंक हे सर्वश्रेष्ठ असल्याबाबत आपला जो भ्रम झालेला आहे तो चुकीचा आहे. त्यांच्यामध्ये देखील वाद आहे. यामुळे भारत सरकारने कोट तयार केलेला आहे. केंद्र शासनाचा स्पोर्टस् संदर्भात असलेल्या कायद्याची प्रत घेऊन महाराष्ट्र शासनाने अशा पद्धतीचा कायदा करावा याकरिता विभागाकडून प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे. याकरिता सेवानिवृत्त न्यायाधीश यांच्या अध्यक्षतेखाली किंवा इतर अधिका-यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करावी लागेल. त्या कायद्यामध्ये विविध तरतुदी, संघटनेच्या नियमावली, इत्यादी बाबी आहे. याबाबत विभागाने तसा प्रस्ताव सादर केला असून ती बाब मार्गी लागणार आहे. राज्य संघटनांमध्ये राज्य शासनाचा प्रतिनीधी असावा किंवा शासनाचे त्यावर नियंत्रण असावे प्रत्येक संघटनेची त्यावेळी शेरे पुस्तकांमध्ये नोंद झाली पाहिजे, त्या संघटनेची नियमावली पारदर्शक असावी, संघटनेच्या नियमीतपणे निवडणूक व्हाव्या, संघटना नोंदणी कशा प्रकारे असावी, अशा प्रकाराच्या बाबी असाव्यात.

राज्य पातळीवरील संघटनांवर आपले ब-यापैकी नियंत्रण आहे परंतु आपल्या खेळाडूंना राष्ट्रीय पातळीवर, आंतरराष्ट्रीय पातळीवर जायचे असल्यामुळे अशा खेळाडूंची ब-याच वेळा मजबुरी असते. महाराष्ट्रातील खेळाडू पुढे पाठवावयाचे असतात त्यामुळे संघटनांकडून खेळाडूंच्या जास्तीचे कंट्रोल सुरू होते. तसेच राष्ट्रीय पातळीवरून आंतरराष्ट्रीय पातळीवर निवड करताना देखील हिच प्रक्रिया लागु होते. ऑलिम्पिंक पर्यंत या सर्व संघटनांना स्वातंत्र्य असल्यामुळे एका विशिष्ट पातळीनंतर त्या संघटनेंची निवड प्रक्रिया किंवा त्यांचे फायनान्शीयल ट्रान्झेक्शन किंवा त्यामध्ये असावयाची पारदर्शकता यावर राज्य शासनाचे कंट्रोल राहत नाही.

क्रीडा विभागाचे बजेट ३०२ कोटी रुपयांचे होते. क्रीडा संस्थेचे अर्ज जिल्हा स्तरावर स्वीकारले जातात याबाबत जिल्हा नियोजन समितीच्या योजनेमध्ये अनुदान वर्ग केले जाते. त्यांच्या पातळीवरून क्रीडा संघटनांना अनुदान दिले जाते व व्यायामशाळेचे साहित्य दिले जाते.

समितीस दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाने पाठविलेल्या माहितीत (परिशिष्ट-दोन ब) मध्ये खालील प्रमाणे नमूद केले आहे :—

शासन निर्णय क्र. राक्रिधो-२००२/प्र.क्र. ६८/क्रियुसे-२, दि. ३० एप्रिल, २००५ अन्वये राज्यात विविध एकविध खेळांना शासकीय तसेच निमशासकीय व इतर क्षेत्रात ५% खेळाडू आरक्षणाचा लाभ देण्यात येत होता. सद्यःस्थितीत दिनांक १ जुलै, २०१६ च्या सुधारीत शासन निर्णयान्वये देण्यात येत आहे.

दिनांक ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयापूर्वी केवळ महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही एकच संघटना अस्तित्वात असल्या कारणाने त्याचे मार्फत राज्य/राष्ट्रीय स्तरावर प्राविण्य प्राप्त केलेल्या दिव्यांग खेळाडूंना लाभ देण्यात येत असे.

उपरोक्त ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयानंतर पॅरा ऍथलेटिक्स, पॅरा ऍक्वेटिक, पॅरा बॅडमिंटन, पॅरा आर्चरी, पॅरा पॉवरलिफ्टींग या खेळांच्या एकविध खेळ संघटना अस्तित्वात आलेल्या असून अशा एकविध खेळ संघटना देखील राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धांचे आयोजन करीत आहे. यावरून असे दिसून येते की, एकाच प्रकारचे खेळ दोन विविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना (महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन, नागपूर व एकविध खेळाच्या पॅरा राज्य संघटना) आयोजित करत आहेत. म्हणजे एकाच खेळाच्या दोन वेगवेगळ्या संघटना राज्य/राष्ट्रीय स्पर्धेचे आयोजन करीत आहेत.

उपरोक्त प्रमाणे उपरोक्त ५ राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांची मान्यता मिळणे बाबत मागणी असून अशा एकविध खेळ संघटनेमार्फत प्राविण्यप्राप्त खेळाडूंना देखील ५ टक्के आरक्षण मिळावे अशी संबंधित संघटनांची मागणी आहे.

सद्यः स्थितीत एकविध पॅरा खेळ संघटनांच्या मान्यतेबाबत मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा इंडियन पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन यांची दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ पासून मान्यता काढून टाकल्याने सन २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेद्वारे आयोजित झालेल्या राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्यप्राप्त खेडाळू प्रचलीत शासन निर्णयान्वये पात्र ठरत नाही.

(१) शा.नि.क्र. क्रिस्पर्धा-२१०८(प्र.क्र.५३८/०८) क्रियुसे-२, दिनांक १४ जुलै, २००९ अन्वये राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेची मान्यता इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने तसेच महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन यांची देखील सदर संघटनेस मान्यता नसल्या कारणाने सद्यःस्थितीत महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारा दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर आयोजित केलेल्या राज्यस्तर स्पर्धेतील प्राविण्यप्राप्त खेळाडू ५ टक्के नोकरी आरक्षणांतर्गत अपात्र ठरत आहेत.

(२) सन २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेच्या प्राप्त खेळाडू प्रस्तावावर कार्यवाही होण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

(३) खालील नमूद खेळाडू हे माहे एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयानंतर अस्तित्वात आलेल्या असून या एकविध खेळ संघटनेच्या शिखर राष्ट्रीय संघटनेची (इंडीयन पॅरा ऑलिम्पिंक असो.) दि. ११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर मान्यता काढण्यात आली आहे.

- संचालनालयाकडे खालील ६ खेळाडूंची प्रकरणे प्रलंबीत आहेत.

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	खेळ	पद	भरती कार्यालयाचे नाव
१	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	कर सहाय्यक	विक्रीकर आयुक्त, मुंबई
२	चंदन रंगराव महींद्र	ॲथलेटीक्स	परिचर	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. यवतमाळ
३	चंदन रंगराव महींद्र	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महापालिका मुख्यालय, मुंबई
४	कु. भारती भालचंद्र काळे	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
५	रविदास गौतम खिलारे	ॲथलेटीक्स	परिचर	जि.प., नागपूर
६	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
७	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	आदिवासी विकास कार्या., नागपूर
८	विजय पंडीत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
९	गुरूदत्त हणमंत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपिक स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक	मा. उप संचालक, भूमी अभिलेख कार्या., पुणे. महाराष्ट्र कृष्णा खोरे वि. महामंडळ, पुणे.

- उपरोक्त ९ खेळाडू ज्या राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळ संघटनेमार्फत खेळले आहेत, त्यांच्या राज्य संघटनांना दि. ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयात नमूद नियमानुसार महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असो. या संघटनेची मान्यता नाही.

- उपरोक्त ९ खेळाडू ज्या राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळ संघटने मार्फत खेळले आहेत. त्यांच्या राष्ट्रीय एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळ संघटना तसेच इंडीयन पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांना दिनांक ३० एप्रिल २००५ च्या शासन निर्णयात नमूद नियमानुसार इंडीयन ऑलिम्पिंक असोसिएशन या संघटनेची मान्यता नाही. यास्तव उपरोक्त खेळाडू ५ टक्के आरक्षणात पात्र ठरत नाही.

समितीने सदर विनंती अर्जाबाबत दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१८ रोजी सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाची साक्ष घेतली. सदर साक्षीच्या वेळी समितीने विचारणा केली की, महाराष्ट्र राज्यात महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही एक संघटना आहे पण विदर्भात पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना नसल्यामुळे अपंग खेळांडूचे नुकसान होत आहे. शासनासमोर विदर्भात पॅरा ऑलिम्पिंक समिती स्थापन करण्याचा विषय आहे काय? संघटनांना ॲफिलेशन घ्यायची असते. महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक चॅरीटेबल ट्रस्टला रजिस्ट्रेशन झाल्यानंतर ॲफिलेशन मिळते. समिती शासनाने कॉन्स्टिट्युट केली नाही तर धर्मादाय आयुक्तांकडे त्यांचे ॲफिलेशन नसून रजिस्ट्रेशन आहे. ॲफिलेशनसाठी रजिस्ट्रेशन अत्यावश्यक आहे. रजिस्ट्रेशन करणे हा वेगळा भाग आहे ॲफिलेशन देणारी ॲथोरिटी ही एनजीओ आहे. राष्ट्रीय पातळीवरील समिती आंतरराष्ट्रीय समितीने ॲफिलेशन केलेले आहे. मग आता राज्य पातळीवरील समिती काय आहे ? शासन म्हणून या ॲफिलेशनला अधिकृतता दिली आहे काय? ॲफिलेशनला अधिकृतता देण्यासाठी शासनाची पॉलीसी आहे काय? प्रायव्हेट एनजीओ मध्ये कोणी कोणाला ॲफिलेशट होत असेल तर ते होऊ द्यायचे. पण शासन म्हणून आपण ते रेकग्नाईज करतो काय? याबाबत शासनाचा काही निर्णय आहे काय? एखाद्या संस्थेशी ॲफिलेशन असलेले अधिकृत आहेत असे आपण मानतो तसा त्याचा शासन निर्णय आहे काय? " ॲफिलेशन बाय " चे काही शासन निर्णय जाहीर केले आहे काय? विदर्भ पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनने ५ टक्क्याचे आरक्षणामध्ये मुलांना नोकरीवर घेतले आहे. नोकरीमध्ये घेऊन तीन वर्ष पूर्ण झालेली असल्यामुळे तो मुलगा आता कायम झाला पाहिजे. तो मुलगा कामावरून कमी करण्यात येऊ नये यासाठी काहीतरी मार्ग काढणे आवश्यक आहे जर त्याची नोकरी २४० दिवसांच्या वर झाली असेल तर त्याला नोकरीवरून काढता येणार नाही. विदर्भ पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनला शासन म्हणून मान्यता मिळणार नाही त्यामुळे तो विषय संपुष्टात आला आहे. मुलगा अपंग असल्याकारणाने त्याला सहानुभूती दाखवून योग्य निर्णय दिला पाहिजे याकरिता विशेष बाबीची काहीही गरज नाही कारण त्याला २४० दिवस झालेले आहेत.

महसूल विभागाच्या अधिका-यांनी नोकरी दिली आहे. यासाठी आवश्यकता भासल्यास सामान्य प्रशासन विभागाचे मार्गदर्शन महसूल विभागाला घेता येईल. दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबित प्रस्तावावर कार्यवाही करावयाची झाल्यास संबंधित पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांचे मार्फत महाराष्ट्रातील कोणत्या एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना संलग्न आहेत हे कळल्याशिवाय प्राप्त प्रलंबित प्रकरणावर कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही. एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळांडूच्या प्रलंबित ९ खेळाडूंच्या प्रकरणावर कार्यवाही करणे शक्य होणार

नाही. एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक खेळाडूंच्या प्रकरणावर कार्यवाही करावयाची झाल्यास शासन स्तरावरून यथोचित आदेश होणे अपेक्षित आहे त्यामुळे कोणत्या संघटना संलग्न आहेत याची अधिकृत माहिती शासनाकडे असली पाहिजे. तसेच, सदरहू " मान्यता " हा शब्द वापरण्यात आलेला आहे. त्याठिकाणी " संलग्नता " हा शब्द आवश्यक आहे. तसेच, यासाठी कोणाची संलग्नता मान्य करण्यात येणार याचा निश्चित निर्णय घेतला तर पुढील काळामध्ये अशा अडचणी निर्माण होणार नाही. यामध्ये १० ते १२ अपंग खेळाडूंचा समावेश आहे त्यामुळे याबाबत सहानुभूतीपूर्वक विचार करावा.

याबाबत सचिवांनी अशी माहिती दिली की, ऑलिम्पिंक संघटना आहेत तर त्या संघटनांना खालच्या स्तरावरील संघटनांना मान्यता देतात. उदा. ऑलिम्पिंकची पॅरा ऑलिम्पिंक समिती आहे त्यानंतर राष्ट्रीय पातळीवर पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन आहे आणि त्यानंतर राज्य पातळीवरची संघटना आहे. ही समिती शासन स्वतः तयार करत नाही तर खेळाच्या ज्या संघटना असतात त्यांनी स्वतः धर्मादाय आयुक्तांकडे ही बॉडी रजिस्टर करावयाचे असते. नंतर त्यांनी वरच्या स्तरावर संघटनांचे ॲफिलेशन घ्यायचे असते अशी पद्धत आहे. महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन नावाची एक रजिस्टर संस्था आहे तर त्याला मार्च, २०१३ नंतर मान्यता मिळालेली आहे. चॅरिटेबल ट्रस्टला रजिस्ट्रेशन झाल्यानंतर ॲफिलेशन मिळाले आहे. पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडिया ही सर्व स्वतंत्र असते शासनाचा याचा काहीही संबंध नसतो. अपंगाची आंतरराष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी आहे त्यानी जे नॅशनल लेव्हलची कमिटी आहे त्या कमिटीला ॲफिलेशन दिले आहे. राज्य पातळीवर ॲफिलेशन असेल तर तिथे ॲटोमेटीकली आपण वेगळे असे काही अधिकृतता देत नाही. पुणे येथे महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक समिती आहे. ती ॲफिलेटेड टु पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडिया आहे. ही रेकग्नाईज बॉडी राज्य पातळीवर झालेली आहे. म्हणून आपण ती अधिकृत धरतो. वरच्या संस्थेचे ॲफिलेशन असेल तरच ती अधिकृत आहे असे आपण मानतो ते अधिकृत आहे असे काही आपण लेखी म्हणत नाही. खेळांडूना ५ टक्के आरक्षणाचा जो शासन निर्णय आपण काढतो त्यामध्ये अधिकृत संघटनांनी ज्या स्पर्धा आयोजित केल्या असतील तरच ती व्यक्ती आरक्षणाचा लाभ घेण्यास पात्र ठरतील. दिनांक ३० एप्रिल २००५ रोजी याबाबतचा पहिला शासन निर्णय काढलेला आहे. यामध्ये परिच्छेद ४ बी मध्ये म्हटले आहे की, महाराष्ट्रातर्फे प्रतिनिधीत्व करताना राष्ट्रीय अजिंक्य पदक स्पर्धेत प्रथम, द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू आणि पुढे असे म्हटले आहे की, सदर स्पर्धा संबंधित खेळाच्या भारतीय ऑलिम्पिंक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात.

विदर्भ पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन शासनाकडून रेकग्नाईज नाही असे क्रीडा विभागाने सांगितले आहे त्याशिवाय सबटेंशियल कालावधी झाला असेल तर महसूल विभागामध्ये मुलगा नोकरीला असल्यामुळे त्या विभागाने याला एक विशेष बाब म्हणून रेगुलायजेशन करण्यासाठी हरकत नसावी. शासनाने दिनांक १ जुलै २०१६ रोजी याबाबत सविस्तर आदेश काढले आहे. त्यामध्ये पॅरा ऑलिम्पिंक आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा, राज्यस्तर

पॅरा ऑलिम्पिंक स्पर्धा , राज्यस्तर अपंग क्रीडा स्पर्धा या सर्वांचा समावेश शासन निर्णयामध्ये केलेला आहे. त्यामुळे याचा फायदा सर्व अपंग खेळाडूंना यापुढे होणार आहे. यापूर्वी अशा प्रकारचा शासन निर्णय अस्तित्वात नव्हता.

अभिप्राय व शिफारशी :

" अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटूस ५ टक्के राखीव नोक-यांतर्गत लाभ मिळण्याबाबत " या विषयावरील विनंती अर्जाची सूचना सन्माननीय सदस्य ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांनी दिनांक १५ डिसेंबर २०१६ रोजी दिली व प्रस्तुतचा विनंती अर्ज दिनांक १७ डिसेंबर २०१६ रोजी सन्माननीय सदस्यांनी विधानपरिषद सभागृहास सादर केला. शासनस्तरावर एकूण सात अपंग खेळाडूंचे प्रस्ताव, संघटनांना मान्यता नसल्यामुळे संचालनालयाकडे प्रलंबित आहेत. महाराष्ट्र राज्यात महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन ही शिखर संघटना आहे. पण सक्षम अशी विदर्भात पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन नसल्यामुळे सन २०११ नंतर विदर्भातील खेळाडूंना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही. तरी अपंग क्रीडापटूंच्या उदरनिर्वाहच्या प्रश्नाबाबत शासनस्तरावर योग्य तो निर्णय होण्याच्या दृष्टिने विनंती अर्जदारांने आपल्या विनंती अर्जात विनंती केली आहे.

समितीने उक्त विषयाबाबत दिनांक २८ फेब्रुवारी २०१७ रोजी साक्ष घेतली. साक्षीच्या वेळी विभागीय सचिवांनी सदर विनंती अर्जातील विषयाबाबत नमूद केले की, ज्याप्रमाणे सर्वसाधारण खेळाडूंमधील राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील प्राविण्य प्राप्त खेळाडूंची प्रमाणपत्रे ५ टक्के आरक्षणांर्गत पडताळणी करून देण्यात येते त्याच धर्तीवर दिव्यांग खेळाडूंनाही अपंगांच्या एकविध खेळ संघटनाद्वारा राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत सहभागी होऊन प्राविण्य प्राप्त केलेल्या खेळाडूंनाही ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्यात यावा असे निर्देश मा. मंत्री महोदयांनी दिले. याकरिता राष्ट्रीय स्पर्धा या पॅरा ऑलिम्पिंक कमिटी ऑफ इंडियाशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेमार्फत आयोजित केलेल्या असाव्यात, झाल्यास तो सहभाग व प्राविण्य स्वतंत्र गणण्यात येईल. तसेच त्यांना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ नियमानुसार देय राहील. राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धाप्रमाणेच राज्य स्पर्धा या महाराष्ट्र स्पोर्ट पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनशी तसेच एकविध खेळाच्या राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेच्या संलग्न असलेल्या राज्य संघटनेद्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

याबाबत विनंती अर्जदारांने समिती समोर विदित केले की, खेळाच्या स्पर्धा सुरू असताना स्पर्धेच्या उदघाटनाकरिता, आलेल्या सन्माननीय मंत्री, खासदार व आमदार यांच्या कडून खेळाडूंना असे आश्वासन देण्यात आले की, आम्ही तुमच्या पाठीशी असून तुमचे प्रमाणपत्र वैध करून देण्यात येईल, परंतु अद्यापपर्यंत प्रमाणपत्र वैध झाले नाही. तसेच मुलानां सेवेत २४० दिवसांपेक्षा जास्त दिवस सलग काम केले असले तरी नोकरीमध्ये कायमस्वरूपी करण्यात आले नाही. सदर प्रकरणी समितीने विभागाला निर्देशित केले की, सदर लाभार्थी याला सेवेतून कमी करण्यात येऊ नये व कमी केले असेल तर संबंधित खेळांडूना महसूल विभागाचे अभिप्राय घेऊन त्यांना सेवेत पुन्हा रूजू करून घेण्यात यावे.

यानंतर समितीने पुन्हा दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१८ रोजी क्रीडा विभाग व सामाजिक न्याय विभाग यांची साक्ष घेतली. साक्षीच्या वेळी विभागाच्या सचिवांनी नमूद केले की, " दिनांक ३० एप्रिल २००५ च्या शासन निर्णयान्वये नमूद क्रमांक १ महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन यांच्या द्वारे आयोजित राज्य/राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्यप्राप्त दिव्यांग खेळाडूंना ५ टक्के खेळाडू नोकर भरती आरक्षणाचा लाभ देण्यात येत आहे. तथापि, २००५ नंतर पॅरा ऍथलेटिक्स, पॅरा ऍक्वेटिक, पॅरा बॅडमिंटन, पॅरा आर्चरी या खेळाच्या एकविध खेळ संघटना अस्तित्वात आलेल्या आहेत. यावरून असे दिसून येते की, एकाच प्रकारचे खेळ दोन विविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटना आयोजित करत आहेत. याप्रमाणे राज्य एकविध पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनांची मान्यतेबाबतची मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनद्वारे दिनांक १ फेब्रुवारी २०११ पासून मान्यता काढून टाकल्याने सन २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिंक संघटनेद्वारे आयोजित झालेल्या राज्य/राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्यप्राप्त खेळाडू प्रचलित शासन निर्णयानुसार पात्र ठरत नाही.

संचालनालयाकडे ७ खेळांडूची प्रकरणे प्रलंबित आहेत. संचालनालयाकडे प्रलंबित असलेल्या उपरोक्त एकूण सात खेळाडूंच्या भरती कार्यालयाशी डाक टपालाद्वारे, तसेच दूरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधला असता प्राप्त दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रस्तावानुसार संबंधित विभागात जागा अद्याप रिक्त आहे किंवा कसे याबाबत माहिती तात्काळ सादर करणे बाबत कळविण्यात आले असता संबंधित विभागांकडून प्रतिसाद मिळालेला नाही, प्रलंबित प्रकरणापैकी केवळ श्री. रविदास खील्लारे, जि.प.नागपूर यांनी प्रमाणपत्र पडताळणी अभावी संबंधित खेळाडूस नियुक्ती दिलेली नसल्याबाबत दूरध्वनीवरून कळविलेले आहे ". त्यामुळे सदर विनंती अर्जातील विषयासंदर्भात कार्यवाही करायची झाल्यास शासनस्तरावर यथोचित आदेश होणे आवश्यक आहे.

अर्जदार हे दिव्यांग तसेच गरीब आहेत. त्यांच्यावर अन्याय होत असल्याचे स्पष्टपणे दिसत आहे. जेथे अन्याय होत आहे तो अन्याय दूर करण्यासाठी विभागाने सकारात्मक भूमिका घेतली पाहिजे असे समितीचे स्पष्ट मत आहे. सदरील उमेदवार यांनी कोणतीही अवैध कागदपत्रे दिलेली नाहीत हा कागदोपत्री मोठा पुरावा आहे. अशा कर्मचा-याला नोकरी वरून काढून टाकणे योग्य होणार नाही. उमेदवाराने पुराव्यासंबंधी दिलेली कागदपत्रे ही विभागाने नंतर तपासून उमेदवारावरती एक प्रकारचा अन्याय केलेला आहे.

सन २०११ पासून हा विषय सुरू आहे. तत्पूर्वी खेळांडूची भरती झाली आहे. या अपंग खेळाडूंना नोकरीमध्ये अगोदर घेतले व नंतर त्यांना काढून टाकले आहे. कारण सदर संघटनेंची मान्यता काढून घेतल्याचे सांगण्यात आले आहे. त्यामुळे या ७ अपंग खेळाडूंची काय अवस्था झाली असेल ? त्यांना यानंतर दुसरीकडे कोठेही नोकरी लागण्याची शक्यता नाही. त्यामुळे त्यांच्या आयुष्यातून ते उठतील ही वस्तुस्थिती आहे. सन २०११ पासून संघटनांना मान्यता नसल्याचे आता त्यांना सांगण्यात येत आहे. यापूर्वीच त्यांना याबाबी कळवावयास पाहिजे होत्या त्यामुळे यात चूक शासनाचीच आहे हे प्रथमदर्शनी दिसून येत आहे. तसेच त्यांना नोकरीतून

काढून टाकताना सामाजिक दृष्ट्या विचार केला तर अपंगावर अशा प्रकाराचा अन्याय होणे चुकीचे आहे. अत: या ७ अपंग खेळाडूंना ते नियमांची पुर्तता करित असल्यास नोकरीमध्ये सामावून घेता येईल हे पाहणे गरजेचे आहे. **त्यामुळे मानवतेच्या दृष्टीकोनातून सहानुभूती म्हणून सदर अपंग खेळाडूंना नोकरीमध्ये कायमस्वरूपी सामावून घेण्याबाबत शासनाने कारवाई करावी व केलेल्या कार्यवाहीची माहिती समितीला तीन महिन्यात देण्यात यावी अशी समिती शिफारस करीत आहे.**

महाराष्ट्र राज्यातील खेळातील शिखर संघटना ही महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन आहे. तसेच इंडियन ऑलिम्पिंक असोसिएशनने पॅरा ऑलिम्पिंक फेडरेशन ऑफ इंडिया या संघटनेची मान्यता दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ रोजी रद्द केली असल्याने सन २०११ नंतर खेळलेल्या अपंग खेळाडूंना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ देता येत नाही. त्यामुळे अपंग खेळाडूंसाठी सद्या राज्यस्तरावर कोणतीही सक्षम संघटना नाही. ही बाब अपंग खेळाडूंवर अन्याय करणारी आहे, **त्यामुळे यापुढे अपंग खेळाडूंना न्याय मिळण्याच्या दृष्टीने महाराष्ट्र ऑलिम्पिंक असोसिएशन या संघटनेस संलग्न पण समकक्ष अशी महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशन करण्यात यावी व या महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनची (अपंगांसाठी कार्य करणा-या एका खेळासाठी एकच) एकविध खेळाच्या संघटनेस राज्य पॅरा ऑलिम्पिंक असोसिएशनला संलग्नता/मान्यता देण्यात यावी तसेच राज्यातील थ्रो बॉल खेळणा-या संघटना व दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०११ रोजी इंडियन ऑलिम्पिंक अशोसिएशनने ज्या संघटनांवर बंदी घातली आहे त्या संघटनांवरही अन्याय होत असल्याने अशा संघटनांनाही मान्यता देण्याची कारवाई करण्यात यावी व याबाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती समितीला तीन महिन्यात देण्यात यावी अशी समिती शिफारस करीत आहे.**

परिशिष्ट-एक

मूळ विनंती अर्ज

महाराष्ट्र विधानपरिषद

रामहरी रुपनवर
वि.प.स.

प्रति :

मा. सभापती,
महाराष्ट्र विधानपरिषद,
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
विधान भवन, मुंबई-४०० ०३२.

विषय :- अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटुस ५% राखीव नोकऱ्यांतर्गत लाभ मिळणेबाबत.

मा. महोदय,

शासन स्तरावर एकूण सात अपंग खेळाडूंचे प्रस्ताव संघटनला मान्यता नसल्यामुळे संचालनालयाकडे प्रलंबित आहेत. महाराष्ट्र राज्यात महाराष्ट्र ऑलम्पिक असोसिएशन ही शिखर संघटना आहे. पण सक्षम अशी विदर्भात पॅरा ऑलम्पिक असोसिएशन नसल्यामुळे अपंग खेळाडूंचे नुकसान होत आहे. सदर प्रकरणात महाराष्ट्र ऑलम्पिक असोसिएशनची मान्यता नसल्यामुळे सन २०११ नंतर विदर्भातील खेळाडूंना ५% आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही. तरी अपंग क्रीडापटूंच्या उदरनिर्वाहाच्या प्रश्नाबाबत शासन स्तरावर योग्य तो निर्णय होण्यासाठी सदर प्रकरण विनंती अर्ज समितीकडे आपल्या शिफारशीसह पाठवण्यात यावे, ही विनंती.

आपला,

(रामहरी रुपनवर)

मा. सभापती यांचे सचिव
महाराष्ट्र विधानपरिषद
विधान भवन, मुंबई

सभापती
महाराष्ट्र विधानपरिषद

OSD

मा. गोडे बी.

जा.क्र. क्रीयुसे/संकीर्ण-१७१६/सं.क्र.१७७/का-१५/ 3236
क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय,
महाराष्ट्र राज्य,पुणे.
दिनांक : ३१ ऑगष्ट २०१६.

प्रति,

मा. अवर सचिव,
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०००३२.

विषय : श्री. महींद्रे व इतर अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडा पटूस ५टक्के राखीव नोकऱ्यांचे लाभ मिळण्याबाबत

संदर्भ :१.मा. अवर सचिव, म.शा. यांचे पत्र क्र. संकीर्ण-१७१६/सं.क्र.१७७/क्रीयुसे-२, दि.१३ जुन २०१६.

उपरोक्त विषयान्वये श्री. चंदन रंगराव महींद्रे या खेळाडूचा ५टक्के आरक्षणाअंतर्गत प्रमाणपत्र पडताळणीचा प्रस्ताव आपल्या कार्यालयास संदर्भ क्र.३ नुसार बृहन्मुंबई महानगरपालीका, व संदर्भ क्र.४ नुसार उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि. प. यवतमाळ, कार्यालयाकडून प्राप्त झाला आहे. श्री. चंदन महींद्रे यांच्या प्रमाणे अपंग असणा-या आणखी खेळाडूचे प्रस्ताव संघटनेला मान्यता नसल्याचे कारणास्तव संचालनालयाकडे प्रलंबीत आहेत.

श्री. चंदन महींद्रे यांच्या सारखे सात अपंग खेळाडूंचे प्रस्ताव संघटनेला मान्यता नसल्याचे कारणास्तव संचालनालयाकडे प्रलंबीत आहेत.

अ.नं	खेळाडूचे नाव	खेळ	संघटना
१	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र
२	श्रीमती भारती बालचंद्र काळे	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र
३	रविदास गौतम खीलारे	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र
४	विराज जगदिश परदेशी	स्विमींग	स्विमींग असोसिएशन ऑफ इंडीया फॉर डिसेबल
५	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र
६	विजय पंडीत जाधव	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र
७	गुरुदत्त हणमंत जाधव	ॲथलेटीक्स	पॅरा ॲथलेटीक्स असोसिएशन ऑफ महाराष्ट्र

श्री. चंदन महींद्रे या खेळाडूने शासनास पॅरा ॲथलेटीक्स व इतर पॅरा एकवीध राज्य संघटनांच्या खेळाडूंना देखील ५टक्के खेळाडू आरक्षणाचा फायदा देण्याबाबत विनंती केली आहे. त्याबाबत आपण विचारलेल्या खालील बाबींचा खुलासा देत आहोत.

१) राज्यात अपंग खेळाडूसाठी एकवीध खेळाचे आयोजन करणा-या एकूण संघटना कीती आहेत.

अ.क्र.	पॅरा ऑलंम्पीक संघटनेचे नाव	आयोजीत खेळ
१	महाराष्ट्र पॅरालिंपीक संघटना	ॲथलेटीक्स,तलवारबाजी,आर्चेरी, तायकान्दो, पावरलिफ्टीग, जलतरण, टेबलटेनिस, व्हिलचेअर,फेन्सींग, व्हालीबॉल, बॅडमिंटन,
२	महाराष्ट्र ॲथलेटीक्स पॅराऑलंम्पीक संघटना	मैदानीखेळ
३	महाराष्ट्र पॅराऑलंम्पीक आर्चेरी संघटना	ऑर्चेरी
४	महाराष्ट्र पॅरालिंपीक जलतरण संघटना	जलतरण
५	महाराष्ट्र पॅरालिंपीक बॅडमिंटन संघटना	बॅडमिटन

२) एकाच खेळासाठी वेगवेगळया संघटना असण्याची शक्यता असल्याने त्याबाबत कोणती उपाययोजना करण्यात यावी.

➢ महाराष्ट्र राज्यातील खेळातील शिखर संघटना ही महाराष्ट्र ऑलंम्पीक असोसिएशन आहे. महाराष्ट्र ऑलंम्पीक असोसिएशन या संघटनेस संलग्न पण समकक्ष अशी महाराष्ट्र पॅरा ऑलंम्पीक असोसिएशन करण्यात यावी व या महाराष्ट्र पॅरा ऑलंम्पीक असोसिएशन ची (अपंगासाठी कार्यकरणा-या एका खेळासाठी एकच) एकविध खेळाच्या राज्य पॅरा असोसिएशनला संलग्नता/मान्यता असावी. याप्रमाणे जर संघटनाना मान्यतेचे बंधन घातले तरच अपंग खेळाडूचे नुकसान होणार नाही.

व ज्या संघटनेस महाराष्ट्र पॅरा ऑलंम्पीक असोसिएशन या संघटनेची सलग्नता/मान्यता आहे त्याच अपंगासाठी कार्य करणा-या एकविध खेळ संघटननेंस ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्यात यावा म्हणजे महाराष्ट्रातील कोणत्याही एकाच पॅराऑलंम्पीक असोसिएशनला मान्यता मिळेल व अपंग खेळाडूंचीही फसगूक होणार नाही.

जोपर्यंत वरील कार्यपध्दती अमलात येत नाही तोपर्यंत महाराष्ट्र ऑलंम्पीक असोसिएशनच्या मान्यतेने महाराष्ट्र पॅराऑलंम्पीक असोसिएशनने घेतलेल्या स्पर्धा, खेळाडूंचे नुकसान होऊ नये या कारणास्तव ग्राहय धरण्यात याव्यात असे मत आहे.

इंडीयन ऑलंम्पीक असोसिएशनच्या दि. ११/२/२०११ रोजीच्या पत्रान्वये पॅराऑलंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया या संघटनेची मान्यता रद्द केली असल्याकारणाने व महाराष्ट्र पॅराऑलंम्पीक असोसिएशन या संघटनेला महाराष्ट्र ऑलंम्पीक असोसिएशनची मान्यता नसल्याने सन २०११ नंतरच्या स्पर्धांना ५टक्के आरक्षणाचा लाभ दिला जात नाही. खेळाडूंचे नुकसान होऊ नये या कारणास्तव शासनाने सन २०११नंतरच्या व वरील कार्यपध्दती अमलात येईपर्यंतच्या महाराष्ट्र पॅराऑलम्पीक असोसिएशनने आयोजीत केलेल्या स्पर्धांना ५टक्के आरक्षणामध्ये देण्यात यावा.

वरील सर्व बाबींचा विचार करता स्पर्धाबाबतची वरील कार्यपध्दती जोपर्यंत अमलात येत नाही तोपर्यंत कोणत्याही अपंगासाठी कार्य करणा-या एकविध खेळ संघटनेस ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्यात येऊ नये.

जोपर्यंत एकाच खेळाच्या दोन संघटना अस्तीत्वात आहेत तोपर्यंत अपंग खेळाडूंचे नुकसान होत राहणार आहे.

३) यापुर्वी अपंग खेळाडूंना ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्याबाबत प्रस्ताव सादर करण्यात आला नाही. तथापी सद्यःस्थितीत प्रस्तावीत करण्याचे सविस्तर कारण मिमांसा.

➢ सन २०१३-१४ या स्पर्धा कालावधीचे पुर्वी महाराष्ट्रात श्री. मुनिश्वर सचिव असलेल्या महाराष्ट्र पॅरालिंपीक असोसिएशन ही एकच संघटना अस्तीत्वात होती. त्यामुळे सन २०११ पर्यत त्याच संघटनेचे ५टक्के आरक्षणाचे प्रस्ताव पडताळणी करून देण्यात येत होते. सन २०११नंतर इंडीयन ऑलंम्पीक असोसिएशनने पॅराऑलंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया या फेडरेशनची मान्यता रद्द केली असल्याने महाराष्ट्र पॅरालिंपीक असोसिएशन या संघटनेस सुध्दा ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देता येत नाही. त्यामुळे सन २०११ नंतर संघटनेकडून आयोजीत झालेल्या अपंग स्पर्धेत खेळलेल्या खेळाडूंना ५टक्के आरक्षणाचा लाभ मिळत नाही व ते खेळाडू ५टक्के आरक्षणापासून पुर्णपणे वंचित राहात आहेत. त्यामुळे अपंग खेळाडूंना न्याय मिळावा यासाठी प्रस्तावीत आहे.

दरम्यानच्या काळात पॅराऑलंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया या संघटनेनं अपंगासाठी कार्य करणा-या एकवीध खेळाच्या राष्ट्रीय फेडरेशनला मान्यता दीली व या अपंग खेळाच्या एकविध फेडरेशननं अपंग खेळाच्या एकविध राज्य संघटनांना संलग्नता दिली त्यामुळे राज्यात अपंगासाठी कार्य करणा-या एकाच खेळाच्या दोन राज्य संघटना अस्तित्वात आल्या. पण इंडीयन ऑलंम्पीक असोसिएशनने पॅराऑलंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया या संघटनेचीच मान्यता दि. ११/२/२०११ रोजी रद्द केली असल्याकारणाने २०११ नंतर खेळलेल्या अपंग खेळाडूंना ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देता येत नाही. त्यासाठी २०११नंतर आयोजीत झालेल्या अपंग खेळाडूंच्या स्पर्धांना व अपंगासाठी कार्यकरणा-या एका खेळाच्या एकाच संघटनेस ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देणेबाबत खासबाब म्हणून शासनस्तरावर निर्णय घेणे अपेक्षीत आहे.

४) अपंग खेळाडूंना ५टक्के आरक्षणाचा लाभ दिल्यास साधारण लाभार्थी खेळाडूंची संख्या कीती असू शकेल.

➢ महाराष्ट्र पॅरा ऑलंम्पीक असोसिएशन कडून संलग्नता/मान्यता असलेल्या अपंगासाठी कार्य करणा-या एकविध खेळ संघटनेकडून आयोजीत झालेल्या स्पर्धेत अपंग खेळाडूंनी राज्य/राष्ट्रीय/ आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेत सहभागी होऊन प्रथम, द्वितीय कींवा तृतीय क्रमांक संपादन केलेला आहे असे सर्व खेळाडू ५टक्के आरक्षणासाठी पात्र ठरतील पण प्रत्यक्षात लाभ हा भरती कार्यालयाकडून जितकी रीक्त पदे असतील त्याच्या ५टक्के रीक्त पदे ही खेळाडूसाठी असतील. त्यात अपंग खेळाडूही असतील.

५) पॅरा क्रीडा स्पर्धा व खुल्या गटात खेळल्या जाणा-या स्पर्धांच्या दर्जासंदर्भात आपले अभिप्राय.

➢ पॅरा क्रीडा स्पर्धा (अपंग) व खुल्या गटात(अपंग नसलेले खेळाडू) या दोन्ही स्पर्धांच्या दर्जाबाबत तुलना करणे योग्य नाही. कारण पॅरा क्रीडा स्पर्धा या फक्त अपंग असलेल्या खेळाडूंसाठीच असतात त्यातील सहभागी झालेले सर्व खेळाडू हे कोणत्यातरी अंगानी विकलांग असल्यामुळे त्यांच्या वेगळया स्पर्धाचे आयोजन केले जाते. व खुल्या गटातील खेळाडू हे अपंग खेळाडूं पेक्षा चांगल्या हालचाली करू शकत असल्याने त्यातील दर्जाबाबतची तुलना करणे योग्य होणार नाही. त्यांचा दर्जा हा त्यांच्या त्यांच्या ठिकाणी चांगलाच आहे.

वरील प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंब करून अपंग खेळाडूंच्या दि.११ फेब्रुवारी २०११ नंतर आयोजीत झालेल्या स्पर्धांना व एका खेळाच्या एकाच अपंग राज्य संघटनेस मान्यता देऊन ५टक्के आरक्षणाचा लाभ देणेबाबत शासन स्तरावर खासबाब म्हणून निर्णय घेणे योग्य होईल. तसे केल्यास अपंग खेळाडूंचे नुकसान होणार नाही. ही विनंती.

आपला विश्वासू

आयुक्त व

क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

1) रंगराव महिंद्रे डोल्हारी (हवि)
9689567626
मा. हरवडा जी. यवतमाळ
रंगराव महिंद्रे

2) रविदास गौतम खडिरे : Ravidas.

3) विजय पंडित गाडाव : Vijay. Jadhav.

परिशिष्ट-दोन

विभागाने सादर केलेली माहिती

परिपत्रक - योजना

महाराष्ट्र शासन

दूरध्वनी क्रमांक : ०२२-२२८२१६८१

क्रमांक: संकीर्ण १७१७/प्र.क्र.०२/क्रीयुरो-२
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
मादाम कामा मार्ग,हुतात्मा राजगुरू चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन,मुंबई-४०० ०३२.
दि.१३जानेवारी, २०१७

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
पत्रक क्रमांक 00889
दिनांक 13 JAN 2017
वेळ .....

प्रति,
अवर सचिव (रामिती),
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

विषय : अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५ टक्के राखीव नोकऱ्यांतर्गत लाभ मिळणेबाबत या विषयावरील ॲड.रामहरी रुपनवर, वि.प.स. यांचा विनंती अर्ज.

संदर्भ : आपले पत्र क्र.५१८५१ /म.वि.स./ विपविअस ड-१५, दि३१ डिसेंबर,२०१६.

उपरोक्त संदर्भाधिन पत्रान्वये अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५ टक्के राखीव नोकऱ्यांतर्गत लाभ मिळणेबाबत या विषयावरील ॲड.रामहरी रुपनवर, वि.प.स. यांच्या विनंती अर्जासंदर्भात प्रकरणाची वस्तुस्थिती सादर करण्याबाबत कळविले आहे.

२. सदर प्रकरणाची वस्तुस्थिती खालीलप्रमाणे आहे :-

१. महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशन ही महाराष्ट्र राज्यातील खेळांसाठीची शिखर संघटना आहे. सदर संघटनेस संलग्न किंवा समकक्ष अशी दिव्यांगाच्या एकविध खेळाचे आयोजन करणारी शिखर संघटना अस्तित्वात नाही,ही वस्तुस्थिती आहे, राज्यात दिव्यांग खेळाडूंसाठी एकविध खेळाचे आयोजन करणाऱ्या विविध संघटना अस्तित्वात आहेत. त्यामुळे शिखर संघटनेअभावी व विविध खेळांच्या विविध पॅरालिंम्पिक संघटनांमुळे दिव्यांग खेळाडूंना लाभ देणे शक्य होत नाही.

२. तथापि, श्री.चंदन महिंद्रे व इतर अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटूंना ५ टक्के राखीव कोटयातून नोकरी अंतर्गत लाभ मिळण्याबाबत मा.मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली, बुधवार, दि.१४.१२.२०१६ रोजी दुपारी १.०० वा. विधानभवन कार्यालय, नागपूर येथे बैठक संपन्न झाली. सदर बैठकीस मा.श्री.विनोद तावडे, मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांच्यासह मा.श्री. संजय राठोड, महसुल व इतर शासकीय अधिकारी उपस्थित होते.

सदर दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रकरणी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्याचे प्रस्तावित आहे :-

ज्याप्रमाणे सर्वसाधारण खेळाडूंमधील राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील प्राविण्य प्राप्त खेळाडूंची प्रमाणपत्रे ५ टक्के आरक्षणांतर्गत पडताळणी करुन देण्यात येते त्याच धर्तीवर दिव्यांग खेळाडूंनाही अपंगांच्या एकविध खेळ संघटनाद्वारा राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत सहभागी होऊन प्राविण्य प्राप्त केलेल्या खेळाडूंनाही ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ देण्यात यावा असे निर्देश मा.मंत्री महोदयांनी दिले.याकरीता राष्ट्रीय स्पर्धा या पॅरालिंम्पिक कमिटी ऑफ इंडिया शी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय एकविध पॅरालिंम्पिक संघटनेमार्फत आयोजित केलेल्या असाव्यात झाल्यास तो सहभाग व प्राविण्य स्वतंत्र गणण्यात येईल. तसेच त्यांना ५ टक्के आरक्षणाचा लाभ नियमानुसार देय राहील. राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धाप्रमाणेच राज्य स्पर्धा या महाराष्ट्र स्पोर्ट पॅरालिंम्पिक असोसिएशनशी तसेच एकविध खेळाच्या राष्ट्रीय पॅरालिंम्पिक संघटनेच्या संलग्न असलेल्या राज्य संघटनेद्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

ज्या खेळाच्या एकविध पॅरालिंम्पिक खेळ संघटना अस्तित्वात नाहीत अशा परिस्थितीत राष्ट्रीय पॅरालिंम्पिक असोसिएशन व महाराष्ट्र पॅरालिंम्पिक असोसिएशनने आयोजित केलेल्या स्पर्धांचे ५ टक्के खेळाडू आरक्षणांतर्गत प्रमाणपत्र पडताळणी करुन देण्यात येईल. या करीता पॅरालिंम्पिक कमिटी ऑफ इंडिया यांना पत्र व्यवहार करुन राष्ट्रीय पॅरालिंम्पिक असोसिएशन व महाराष्ट्र पॅरालिंम्पिक असोसिएशनच्या पदाधिकाऱ्यांकडून अधिकृत राज्य पॅरालिंम्पिक असोसिएशनची नावासह यादी मागावून त्यांच्याशी चर्चेअंती प्रस्ताव शासनास सादर करण्याबाबत निर्देश देण्यात आले.

तथापि श्री.चंदन महिंद्रे व इतर गुणवत्ताधारक दिव्यांग खेळाडूंना लाभ द्यावयाचा झाल्यास दिनांक ३०.१२.२०१३ च्या शासन निर्णयात केलेल्या प्रस्तावित बदलांना मान्यता मिळाल्यास त्याच धर्तीवर सदरच्या दिव्यांग खेळाडूंना लाभ अनुज्ञेय होईल. तथापि, श्री.महिंद्रे व प्रस्तावातील इतर खेळाडूंची नोकरीसाठी, नियुक्ती करणाऱ्या नियुक्ती प्राधिकरणावर सदरचे पद अस्तित्वात रिक्त आहे किंवा कसे याची खातरजमा करुन पुढील निर्णय घेण्याचे ठरले तसेच दिव्यांग क्रीडा स्पर्धा या पॅरालिंम्पिक कमिटी ऑफ इंडिया या राष्टीय संघटनेला संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय व राज्य संघटनेमार्फत आयोजित केलेल्या असणे अनिवार्य आहे.

(प्र.सू.प्रधान)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंना शासकीय, निमशासकीय व इतर क्षेत्रात नोकरीसाठी आरक्षण ठेवण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,

शासन निर्णय क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२

मंत्रालय विस्तार भवन,मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ३० एप्रिल, २००५.

प्रस्तावना :- राष्ट्राच्या व राज्याच्या सांस्कृतिक जीवनामध्ये क्रीडा संस्कृतीस अनन्यसाधारण महत्व आहे. राष्ट्राच्या प्रगतीमध्ये त्या राष्ट्राची व पर्यायाने राज्याची क्रीडा क्षेत्रातील कामगिरी हा एक महत्वाचा मानदंड आहे. त्यामुळे वेगवेगळ्या राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त करणारे खेळाडू राष्ट्रास अथवा राज्यासाठी लौकिक प्राप्त करुन देत असतात.

२. खेळाडूचे खेळातील करिअरचे वय व शैक्षणिक करिअरचा काळ एकच असल्याने त्यांना दोन्ही आघाडींवर सारख्याच प्रमाणात लक्ष देता येणे शक्य नसते. त्यामुळे बऱ्याचदा शैक्षणिक प्राविण्यात त्यांची पिछेहाट होते व त्यामुळे नोकरी व्यवसायाच्या स्पर्धेत ते केवळ शैक्षणिक करिअर करणाऱ्या विद्यार्थ्यांशी स्पर्धा करु शकत नाहीत. खेळाचा उमेदीचा काळ संपल्यानंतर अशा गुणवत्ताधारक खेळाडूंना नोकरीसाठी वणवण भटकावे लागते. यामुळे खेळाडू अथवा त्यांचे पालक खेळाकडे करिअर म्हणून पहात नाहीत व खेळास पूर्णवेळ योगदान देण्यापासून ते पराङ्मुख होतात.

३. राज्याचे व राष्ट्राचे नांव उज्ज्वल करणाऱ्या खेळाडूंना उदरनिर्वाहाची खात्री मिळाल्यास ते खेळातील प्राविण्य वाढविण्याकडे अविचलपणे लक्ष देतील म्हणून खेळाडूंना शासकीय व इतर नोकऱ्यांमध्ये आरक्षण ठेवण्याची मागणी विविध क्षेत्रातून व विशेषत: क्रीडा क्षेत्राकडून मोठ्या प्रमाणावर येत होती. त्याबाबत सखोल विचार करुन शासनाने, शासनाच्या विविध विभागात व शासनाच्या मालकीच्या व नियंत्रणाखाली असलेल्या महामंडळात,स्थानिक प्राधिकरणात व विविध स्वरुपात शासकीय सवलती प्राप्त केलेल्या संस्थांमध्ये, अत्युच्च गुणवत्ताप्राप्त खेळाडूंसाठी नोकऱ्यांमध्ये आरक्षण ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय : शासकीय व निमशासकीय कार्यालयांमधील गट-अ, ब, क व ड संवर्गातील नामनिर्देशनाने भरण्यात येणाऱ्या पदांपैकी ५% पदे विशेष कामगिरी बजावणाऱ्या स्त्री व पुरुष खेळाडूंसाठी आरक्षित असतील. मात्र हे आरक्षण ५२% पेक्षा अधिक असणार नाही.

निर्णयाचे स्वरुप व त्याची ठळक बाबी खालीलप्रमाणे आहेत: -

१) **आरक्षण लागू करावयाच्या सेवा व कार्यालये**

नामनिर्देशनाने भरावयाच्या पदांमधील आरक्षण हे खालील कार्यालयास लागू राहील:-

अ) राज्य शासनाची सर्व कार्यालये

ब) राज्य शासनाचे उपक्रम व महामंडळे

क) स्थानिक स्वराज्य संस्था

ड) वैधानिक मंडळे

इ) राज्य शासनाकडून प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष(उदा.जमीन,पाणी,अनुदान,कर्ज सवलती इ.) प्राप्त होणाऱ्या संस्था

२) आरक्षण लागू नसलेली सेवा व कार्यालये

अ) उच्च न्यायालय

ब) न्यायाधिकरणे

क) राज्यपालांचे सचिवालय

ड) विधानमंडळ सचिवालय

इ) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

ई) लोक आयुक्त,महाराष्ट्र

३) नियुक्तीसाठी खेळाडूंची अर्हता

विविध कार्यालयातील नामनिर्देशनाने भरावयाच्या पदांकरिता खेळाडूंनी खालील अर्हता पूर्ण केलेली असावी:-

अ) खेळाडू हा महाराष्ट्राचा रहिवासी असावा व त्याला मराठीचे ज्ञान असावे.

ब) सदर खेळाडूचे सेवाप्रवेश नियमांतील तरतूदीनुसार पदासाठी आवश्यक असलेली किमान शैक्षणिक व इतर अर्हता प्राप्त केलेली असावी.

क) खेळाडूची गुणवत्ता व पात्रता विचारात घेऊन सदर पदासाठी असलेल्या वयोमर्यादेत ५ वर्षापर्यंत वयाची अट शिथील करण्यात यावी.

ड) एखाद्या खेळाडूने राज्याचे नांव उज्ज्वल होईल अशी कामगिरी केल्याचे निदर्शनास आल्यास,शैक्षणिक व वयाची अट शिथील करुन, अशा खेळाडूस योग्य अशा पदी नियुक्त करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

४) क्रीडाविषयक अर्हता

आरक्षित पदांवर नियुक्ती देण्यासाठी खेळाडूने क्रीडाविषयक क्षेत्रात खालीलप्रमाणे कामगिरी केलेली असावी:-

अ) गट-अ साठी अर्हता

सदर पदासाठी आंतरराष्ट्रीय स्पर्धामधील वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धामध्ये भारतातर्फे प्रतिनिधीत्व करताना प्रथम,द्वितीय अथवा तृतीय स्थान प्राप्त केलेले असावे अथवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच उपरोक्त स्पर्धांव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंची निवड ही राष्ट्रीय संघातून झालेली असावी. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धामध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

ब) गट-ब साठी अर्हता

सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये महाराष्ट्रातर्फे प्रतिनिधीत्व करताना राष्ट्रीय अजिंक्यपद स्पर्धेत प्रथम,द्वितीय अथवा

तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा भारतीय ऑलिम्पिक समितीने स्वतः आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच वरीलप्रमाणे स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून राष्ट्रीय स्तरावरील भारतीय ऑलिम्पिक समितीच्या मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूची निवड ही राज्य संघातून झालेली असावी.

क) वैयक्तिक खेळ साठी अर्हता

सदर पर्यायासाठी त्या त्या खेळाच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा प्रकारामध्ये किमान राज्य अजिंक्यपद स्पर्धेत प्रथम,द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

राज्य अजिंक्यपद स्पर्धा या सदर खेळांच्या महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनशी संलग्न असलेल्या अधिकृत संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनने स्वतः आयोजित केलेल्या असाव्यात. किमान प्रशिक्षणापेक्षा उच्च स्तरावरील क्रीडा प्रशिक्षण मिळविणाऱ्या उमेदवारास प्राधान्य असावे. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरूपाच्या स्पर्धामध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये (NCC) अंडर ऑफिसरची रैंक मिळवणाऱ्या राष्ट्रीय छात्रसेनेच्या राष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त केलेली असावीत.

५) आरक्षणासाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार

विविध पदांसाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकारांचा तक्ता **परिशिष्ट-अ** येथे देण्यात आहे. सदर यादीमध्ये आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

६) खेळाडूंना नियुक्ती देण्यासाठी अवलंबावयाची पध्दती

गट-अ व ब साठी विविध विभागाने त्यांच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार नामनिर्देशनाने पदे भरण्यासाठी अवलंबिलेली कार्यपध्दती लागू राहील. महामंडळ, प्राधिकरणे, स्थानिक स्वराज्य संस्था,अनुदानित संस्था इ.संस्थांमध्ये प्रचलित शासन कार्यपध्दती लागू राहील. गट-क व ड मधील नामनिर्देशनाने भरावयाची पदे शासनाचे अस्तित्वात असलेले आदेश व कार्यपध्दती तसेच वेळोवेळी शासनाने दिलेल्या सूचना व निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार भरण्यात यावीत.

७) सर्वसाधारण अटी व मार्गदर्शक तत्वे

(१) खेळाडूंसाठी असलेल्या आरक्षणातून जे नोंदलेले उमेदवार हा आरक्षण बिंदू नामनिर्देशनाने त्या त्या प्रवर्गामध्ये भरला जाईल. उदा.अनुसूचित जातीचे खेळाडू उपलब्ध ही अनुसूचित जातीच्या आरक्षणाप्रमाणे बिंदूवर घेतली जाईल.

(२) राज्य शासनाच्या सेवेत सामावीत असलेल्या उमेदवारांनी त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक

वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त केल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता,वयोमर्यादा इ.बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.

(३) खेळाडूची कामगिरीविषयक प्रमाणपत्रे परिशिष्ट-ब येथे दिलेल्या कोष्टकात विहित नमुन्यात संचालक,क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणित केलेली असावीत. प्रमाणपत्राचे नमुने (फॉर्म १ ते ८) जोडले आहेत.

(४) कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धेच्या अधिकृततेबाबत अथवा दर्जाबाबत साशंकता निर्माण झाल्यास संचालक,क्रीडा व युवक सेवा यांच्या अहवालाच्याआधारे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या संमतीने देण्यात आलेला निर्णय हा अंतिम असेल.

(५) शासकीय,निमशासकीय व शासन अनुदानित संस्था यांच्या सेवेत नियुक्तीसाठी खेळाडूंकरिता ५% जागा आरक्षित ठेवण्यात याव्यात.

(६) खेळाडूंच्या सदर आरक्षणाची अंमलबजावणी करताना अनु.जाती,अनु.जमाती, विमुक्त जाती(अ),भटक्या जमाती(ब),भटक्या जमाती(क),भटक्या जमाती(ड),विशेष मागास प्रवर्ग,इतर मागास प्रवर्ग आणि खुला प्रवर्ग यांचेसाठी जी पदे उपलब्ध होतील त्या पदांपैकी त्या त्या प्रवर्गातील खेळाडूंसाठी ५% जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात.

(७) खेळाडूंचे आरक्षण हे समांतर आरक्षण राहील व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रक क्र.एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६-अ, दि.१६.३.९९ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्यवाही करावी. सदर मार्गदर्शक सूचनांमध्ये सामान्य प्रशासन विभागाकडून काही बदल केल्यास सदर बदल आपोआप लागू होतील.

(८) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५% आरक्षण हे फक्त सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

(९) खेळाडू आरक्षण हे समांतर आरक्षण/विशेष आरक्षण असल्यामुळे ते आव्हे आरक्षण आहे. समांतर आरक्षण हे कप्पेफोड आरक्षण असल्यामुळे पदे भरण्यापूर्वी, पदे निश्चित करताना तसेच भरतीची जाहिरात देताना त्या जाहिरातीत खेळाडू आरक्षणानुसार येणाऱ्या राखीव पदांची संख्या,सामाजिक आरक्षण/उभे आरक्षण यांच्या (जसे अ.जा.,अ.ज.वि.जा.(अ),भ.ज.(ब)(क)(ड),वि.मा.प्र.,इ.मा.व.आणि खुला प्रवर्ग) प्रत्येक वर्गामध्ये निर्देशित करावी.

(१०) खुल्या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती/कुटुंबातील(क्रिमीलेअर) खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंसाठी असलेले ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच, मागासवर्गीय प्रवर्गातील इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गटातील खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंचे ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही.

(११) इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) यांचेकरिता उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गट(क्रिमीलेअर) बाबत सामाजिक न्याय विभागाने वेळोवेळी निश्चित केलेले नियम व अटी लागू राहतील.

(१२) उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती व गट(क्रिमीलेअर)यामध्ये मोडत नसल्या बाबतचे प्रमाणपत्र

तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा भारतीय ऑलिम्पिक समितीने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच वरोक्त स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून राष्ट्रीय स्तरावरील भारतीय ऑलिम्पिक समितीच्या मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंची निवड ही राज्य संघातून झालेली असावी.

क) गट क व ड साठी अर्हता

सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये किमान राज्य अजिंक्यपद स्पर्धांत प्रथम,द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

राज्य अजिंक्यपद स्पर्धा या सदर खेळांच्या महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनशी संलग्न असलेल्या अधिकृत राज्य संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात. किमान प्राविण्यापेक्षा उच्च स्तरावरील क्रीडा प्राविण्य मिळविणाऱ्या उमेदवारास प्राधान्य असावे. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धांमध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये (NCC) अंडर ऑफिसरची रँक मिळवून राष्ट्रीय छात्रसेनेच्या राष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त केलेली व्यक्ती.

५) आरक्षणासाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार

विविध गटांसाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकारांचा तक्ता **परिशिष्ट-अ** येथे ठेवला आहे. सदर यादीमध्ये आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

६) खेळाडूंना नियुक्ती देण्यासाठी अवलंबावयाची पध्दती

गट-अ व ब साठी विविध विभागाने त्याच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार नामनिर्देशनाने पदे भरण्यासाठी अवलंबिलेली कार्यपध्दती लागू राहील. महामंडळ, प्राधिकरणे, स्थानिक स्वराज्य संस्था,अनुदानित संस्था इ.संस्थांमध्ये प्रचलित शासन कार्यपध्दती लागू राहील. गट-क व ड मधील नामनिर्देशनाने भरावयाची पदे शासनाचे अस्तित्वात असलेले आदेश व कार्यपध्दती तसेच वेळोवेळी शासनाने दिलेल्या सूचना व निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार भरण्यात यावीत.

७) सर्वसाधारण अटी व मार्गदर्शक तत्वे

(१) खेळाडूंसाठी असलेल्या आरक्षणातून निवड झालेला उमेदवार हा आरक्षण बिंदू नामावलीमध्ये त्या त्या प्रवर्गाच्या गणला जाईल. उदा.अनुसूचित जातीचे खेळाडू व्यक्ती ही अनुसूचित जातीच्या आरक्षणाच्या बिंदूवर गणली जाईल.

(२) राज्य शासनाच्या सेवेत राष्ट्रीय असलेल्या उमेदवारांना त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक

वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त झाल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता,वयासंबंधीच्या इ.बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.

(३) खेळाडूची जन्मतारीखविषयक प्रमाणपत्रे परिशिष्ट-ब मध्ये दिलेल्या तक्त्यामध्ये विहित नमुन्यात क्रीडा संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणित केलेली असावीत. प्रमाणपत्राची नमुने (फॉर्म १ ते ४) सोबत जोडले आहेत.

(४) कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धेच्या अधिकृततेबाबत अथवा दर्जाबाबत साशंकता निर्माण झाल्यास संचालक,क्रीडा व युवक सेवा यांच्या अहवालाच्याआधारे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या संमतीने देण्यात आलेला निर्णय हा अंतिम असेल.

(५) शासकीय,निमशासकीय व शासन अनुदानित संस्था यांच्या सेवेत नियुक्तीसाठी खेळाडूंकरिता ५% जागा आरक्षित ठेवण्यात याव्यात.

(६) खेळाडूंच्या सदर आरक्षणाची अंमलबजावणी करताना अनु.जाती,अनु.जमाती, विमुक्त जाती(अ),भटक्या जमाती(ब),भटक्या जमाती(क),भटक्या जमाती(ड),विशेष मागास प्रवर्ग,इतर मागास प्रवर्ग आणि खुला प्रवर्ग यांचेसाठी जी पदे उपलब्ध होतील त्या पदांपैकी त्या त्या प्रवर्गातील खेळाडूंसाठी ५% जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात.

(७) खेळाडूंचे आरक्षण हे समांतर आरक्षण राहील व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रक क्र.एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६-अ, दि.१६.३.९९ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्यवाही करावी. सदर मार्गदर्शक सूचनांमध्ये सामान्य प्रशासन विभागाकडून काही बदल केल्यास सदर बदल आपोआप लागू होतील.

(८) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५% आरक्षण हे फक्त सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

(९) खेळाडू आरक्षण हे समांतर आरक्षण/विशेष आरक्षण असल्यामुळे ते समांतर आरक्षण आहे. समांतर आरक्षण हे कर्णोकृत आरक्षण असल्यामुळे पदे भरण्यापूर्वी, पदे निश्चित करताना तसेच भरतीची जाहिरात देताना त्या जाहिरातीत खेळाडू आरक्षणानुसार येणा-या राखीव पदांची संख्या,सामाजिक आरक्षण/उभे आरक्षण यांच्या (जसे अ.जा.,अ.ज.,वि.जा.(अ),भ.ज.(ब)(क)(ड),वि.मा.प्र.,इ.मा.व.आणि खुला प्रवर्ग) प्रत्येक वर्गामध्ये निर्देशित करावी.

(१०) खुल्या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती/कुटुंबातील(क्रिमीलेयर) खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंसाठी असलेले ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच, मागासवर्गीय प्रवर्गातील इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गटातील खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंचे ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही.

(११) इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) यांचेकरिता उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गट (क्रिमीलेअर) बाबत सामाजिक न्याय विभागाने वेळोवेळी निश्चित केलेले नियम व अटी लागू राहतील.

(१२) उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती व गट(क्रिमीलेअर)यामध्ये मोडत नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र

देण्यासाठी शासनाने जाहीर केलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याचे असावे.

(१३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा इतर सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून खेळाडूंच्या आरक्षित पदावर नेमणुकीकरिता ज्या खेळाडूंची शिफारस होईल त्यांची प्रमाणपत्रे व त्यांनी आरक्षित पदाकरिता केलेला अर्ज संबंधित विभागांनी/कार्यालयांनी संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांचेकडे तपासणीसाठी पाठवावा.

(१४) संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणपत्र या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे आहे किंवा नाही हे तपासावे. तरीच सदर प्रमाणपत्रांच्या दृष्टीने संबंधित उमेदवाराचे प्रमाणपत्र मिळण्याकरिता जी माहिती सादर केली असेल ती माहिती मूळ कागदपत्रांवरुन तसेच आवश्यकता वाटल्यास युक्तीने देऊन तपासून घ्यावी व सदर माहिती योग्य असल्याचे आढळून आल्यास प्रमाणपत्र प्रमाणित करुन संबंधित कार्यालयांना परत पाठवावे.

(१५) जर एखाद्या प्रमाणपत्राबाबत संचालक क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांना शंका असल्यास त्यांनी याबाबतचा सविस्तर तपशील आपल्या अहवालात नमूद करुन मूळ कागदपत्र मूळ विभागाकडे परत करावेत.

(१६) संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्रराज्य,पुणे यांनी प्रमाणपत्र तपासणीचा अहवाल एक महिन्यात संबंधित कार्यालयांना पाठवावा.

(१७) खेळाडूचा अहवाल एक महिन्यात प्राप्त झाला नाही तर संबंधित कार्यालयाने प्रमाणपत्र पडताळणीचा अधिकारीने संबंधित उमेदवारास तात्पुरती नेमणूक द्यावी.

(१८) अधिकृत एकविध राष्ट्रीय क्रीडा संघटनेचा प्रमाणपत्र ही छाननी क्रीडा खात्याचा कायम नाही याकरिता सर्व राष्ट्रीय व राज्य संघटनांनी त्यांच्या उक्त स्पर्धेचे आयोजन झाल्यापासून १० दिवसांमध्ये त्या स्पर्धेतील खेळाडूंचे संपूर्ण रेकॉर्ड/स्पर्धेचे अधिकृत निकाल व्यवस्थितरित्या जतन करुन त्याची एक प्रत क्रीडा संचालनालयाकडे पाठवणे आवश्यक राहील.

(१९) एकविध संघटनांकडून प्राप्त झालेल्या निकालांच्या आधारावर संचालक,क्रीडा व युवक सेवा हे खेळाडूला प्रमाणपत्र देतील किंवा संघटनांनी दिलेले प्रमाणपत्र प्रमाणित करतील.

(२०) खेळाडूंसाठी असलेल्या ५% आरक्षणासंबंधीत विविध संवर्गातील विविध [illegible] पदे भरली जात आहेत का नाही तसेच त्यांचा राहिलेला अनुशेष आदींचे [illegible] संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य पुणे यांच्यामार्फत करण्यात येईल.

(२१) विविध खात्यांच्या [illegible] संवर्गातील रिक्त अथवा भरलेल्या पदांची [illegible] विहित नमुन्यात दरवर्षी डिसेंबरअखेर संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांना कळविणे अपेक्षित आहे व संचालकांनी ती एकत्रित करुन शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाकडे प्रत्येकवर्षी ३१ मार्चअखेरपर्यंत पाठवावी.

(२२) आरक्षण रोस्टर [illegible] अपूर्णांकाचे असल्यास सामान्य प्रशासन विभागाच्या आदेशाप्रमाणे [illegible] कार्यवाही करण्यात येईल.

(२३) एकाकी पदास आरक्षण लागू लागणार नाही.

(२४) आरक्षण हे पदनिहाय व वर्गश्रेणीनिहाय राहील.

(२५) समांतर आरक्षण असल्यामुळे या संवर्गात अदलाबदल अनुज्ञेय होणार नाही.

(२६) एखादा खेळाडू उमेदवार अ गटातील चेंगणूकीसाठी पात्र असून त्याने ब गटासाठी अर्ज केल्यास त्याचा विचार करण्यास हरकत नाही. परंतु, त्याच बरोबर संबंधित उमेदवाराने अ गटासाठीचे पद उपलब्ध झाल्यास अर्ज केल्यास त्याचा नियमानुसार विचार करण्यात यावा.

(२७) समांतर आरक्षण असल्यामुळे आरक्षणाचा अनुशेष पुढे नेता येणार नाही.

२. सर्व मंत्रालयीन विभागांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील शासकीय व निमशासकीय कार्यालये,महामंडळे व अनुदानित संस्था यांच्या निदर्शनास सदर शासन निर्णय आणून त्यांनी योग्य प्रकारे पालन करण्याबाबत सूचना द्याव्यात.

३. सर्व मंत्रालयीन विभागांना विनंती की, सदर शासन निर्णयातील सूचना व मार्गदर्शक तत्वे यांचा विचार करुन आवश्यकतेनुसार पदांच्या सेवाप्रवेश नियमात योग्य ती सुधारणा करण्याची कार्यवाही त्वरित करावी.

४. हे आदेश सामान्य प्रशासन विभागाच्या संमतीने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(डॉ.ज.मो.फाटक)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
मा.राज्यपालांचे सचिव
मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव

(शासन निर्णय क्र.शाक्रीधो-२००५/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२, दि.३०.४.२००५ चे सहपत्र)

परिशिष्ट-अ

इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे मान्यताप्राप्त खेळ

१)	आर्चरी	१७)	रग्बी फुटबॉल
२)	बॉक्सिंग	१८)	सेपाक टकरा
३)	बेसबॉल	१९)	सॉफ्ट टेनिस
४)	[illegible]	२०)	[illegible]
५)	बॉलिंग	२१)	[illegible]
६)	ब्रिज	२२)	[illegible]
७)	बॉडी बिल्डिंग	२३)	टग ऑफ वॉर
८)	चेस	२४)	[illegible]
९)	[illegible]	२५)	[illegible]
१०)	कराटे	२६)	पॅरालिंपिक
११)	[illegible]	२७)	स्पोर्ट स्पोर्टस्
१२)	[illegible]		
१३)	[illegible]	२८)	[illegible]
१४)	[illegible]	२९)	[illegible]
१५)	[illegible]	३०)	[illegible]
१६)	[illegible]	३१)	[illegible]

महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे मान्यताप्राप्त खेळ

१)	आर्चरी	१७)	ट्रायथलॉन
२)	ॲथलेटिक्स	१८)	व्हॉलीबॉल
३)	ॲक्वाटिक्स	१९)	वेटलिफ्टिंग
४)	बॅडमिंटन	२०)	रेस्टलिंग
५)	बास्किटबॉल	२१)	हॉकी
६)	बास्केटबॉल	२२)	तायक्वांदो
७)	सायकलिंग	२३)	फूटबॉल
८)	जिम्नॅस्टिक	२४)	हॉकी
९)	हॅण्डबॉल		**असोसिएट मेंबर**
१०)	ज्युडो	२५)	कॅनोइंग ॲण्ड कयाकिंग
११)	कबड्डी	२६)	मल्लखांब
१२)	खो-खो	२७)	फेन्सिंग
१३)	लॉन टेनिस	२८)	चेस
१४)	राइफल	२९)	बॉडी बिल्डिंग
१५)	शूटिंग	३०)	साहसपाठक
१६)	टेबल टेनिस	३१)	स्केटिंग

महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारे शिफारस केलेले खेळ

१) ब्रिज
२) चेस
३) [illegible]
४) [illegible]
५) [illegible]
६) [illegible]

परिशिष्ट-ब

खेळाडूंच्या कामगिरीची प्रमाणपत्रे प्रमाणित करणा-यांची यादी

अ.क्र.	स्पर्धेचा स्तर	प्रमाणपत्र देणारे प्राधिकारी
१	आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा	[illegible] खेळाचे राष्ट्रीय फेडरेशनचे सचिव
२	राष्ट्रीय स्पर्धा	संबंधित खेळाच्या राष्ट्रीय फेडरेशनचे सचिव अथवा संबंधित खेळाच्या [illegible]

ANNEXURE

Proforma of the annual statement to be filled by each Mantralaya Department/Head of Department regarding recruitment of meritorious sportsmen.(Use seperate forms for each group).

STATEMENT SHOWING .....OF SPORTSMEN APPOINTED TO GROUP A/B/C/D POSTS/SERVICES DURING THE YEAR ENDING 31ST DECEMBER 200

S.No.	Name of Mantralaya Deptt./Head of Deptt.	No. of Sportsmen appointed to Group - posts			Name of the game & No. appointed against each
		In the Mantralaya Deptts. ( )	In other Offices	Total	
1	2	3	4	5	6

Category-wise breakup of the sportsmen appointed during the year mentioned in Col.5.

1. Participation in International Competitions.
2. Participation in National Competitions.
3. Participation in Inter University Tournament.
4. Participation in National School Games Competitions.

( )
Under Secretary (Administration)
Head of Department.....

ANNEXURE

FORM -1

(Specimen forms for representing India in an International Competition in one of the recognised Games/Sports).

NATIONAL FEDERATION/NATIONAL ASSOCIATION OF....

Certified to a meritorious sportsmen for employment to Group Service under the State Government.

Certified that Shri/Smt./Kumari..... resident Son/Wife/Daughter of Shri ..... of .....represented the country in the game/ (complete address) event of .....competition/Tournament held at.....from .....to .....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of National Federation / National Association of .....

Place..... Signature.....

Date..... Name.....
Designation.....

Name of the Federation / National Association.....

Address.....
Seal.....

Note:-This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary, National Federation/ National Association

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

उक्र-454(2000-5-05)-5

FORM - 2

(for representing a State in India in a National Competition in one of the recognised Games/Sports).

STATE ASSOCIATION OF ..... IN THE GAME OF .....

Certified to a meritorious sportsmen for employment to Group Service under the State Government.

Certified that Shri/Smt./Kumari..... Son/Wife/Daughter of Shri ..... resident of .....represented the State of ..... (complete address) in the game /event of..... in the National Competition/Tournament held at..... from .....to .....

The position obtained by the individual/team in the above said Competition/Tournament was.....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of the State Association of .....

Place..... Signature.....

Date..... Name.....
Designation.....

Name of the State Association.....

Address.....
Seal.....

Note:-This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary of the State Association.

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

एच-454(2000-5-05)-6अ

13

FORM - 3

(for representing a State School Team in the National Games for School in one of the recognised Games/Sports).

Directorate of Sports & Youth Services of the State of Maharashtra

Certified to a meritorious sportsman for employment to Group Service under the State Government.

Certified that Shri/Smt./Kumari..... Son/Wife/Daughter of Shri ..... resident of ..... student of ..... represented the..... State School Team in the game/event of ..... in the National Games for Schools held at..... from ..... to .....

The position obtained by the individual/team in the above said Competition/Tournament was .....

The Certificate is being given on the basis of record available in the office of Directorate of Sports & Youth Services of Maharashtra.

Place..... Signature .....

Date..... Name .....
Designation.....

Name of the Federation / National Association.....

Address.....
Seal.....

Note:--This Certificate will be valid only when signed personally by the Director of Additional/Joint or Deputy Director in overall charge of Sports/Games/ for Schools in the Directorate of Sports & Youth Services of the State.

The Authority of the Director of Sports & Youth Services

शा-454(2000-5-05)-7

ANNEXURE

FORM - 4

(for the awardees in NCC performances conducted by the Ministry of Education & Social Welfare)

Government of India/Ministry of Education & Social Welfare

Certified to a meritorious N.C.C. men for employment to a Group Service under the State Government.

Certified that Shri/Smt./Kumari..... resident Son/Wife/Daughter of Shri .....represented the ..... of ..... (complete address) in at the in the school.. game/ event of ..... National competition held at..... from .....to .....

The Certificate is being given on the basis of record available in the Ministry of Education & Social Welfare.

Place..... Signature.....

Date..... Name.....
Designation.....

Name of the Federation / National Association.....

Address.....
Seal.....

Note:-This Certificate will be valid only when signed personally by the Secretary or other Officer in overall charge of NCC in the Ministry of Education & Social Welfare.

Attested by
The Authority of the Director
of Sports & Youth Services

महाराष्ट्र शासन

परिशिष्ट - दोन अ

क्रमांक : संकीर्ण-१७१७/प्र.क्र.०२/क्रीयुसे-२.
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
हुतात्मा राजगुरु चौक,मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :- २७, फेब्रुवारी, २०१७

प्रति,
अवर सचिव (समिती)
महाराष्ट्र विधानमंडळ,
मुंबई

विषय - अपंग गुणवत्ताधारक क्रीडापटू यांना ५ टक्के राखीव नोकरी अंतर्गत लाभ मिळण्यासंदर्भात विभागीय सचिवांची साक्ष.

संदर्भ - आपले पत्र क्र. ५६८१/मविस/विपविसड-१५, दि.२०.०२.२०१७

उपरोक्त संदर्भाधिन पत्रान्वये श्री. रामहरी रुपनवर वि.प.स. यांनी दिलेल्या अर्जाच्या संदर्भात दि.२८.०२.२०१७ रोजी विभागीय सचिवांची साक्ष घेण्यात येणार आहे. त्या अनुषंगाने अद्यावत माहितीच्या ४० प्रती पुढील कार्यवाहीसाठी सोबत पाठवित आहे.

(कि. ल. सखे)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

अपंग गुणवत्ता धारक खेळाडूंना ५% आरक्षणा अंतर्गत नोकरीत लाभ देण्या संदर्भात
विभागीय सचिवांच्या साक्षसंदर्भात टिपण्णी

दि. २८.२.२०१७ वेळ :- सकाळी. ०१.३० वाजता
स्थळ :-८०१,८ वा मजला, विधानभवन, मुंबई.

टिपणी

शासन निर्णय.क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२ दि.३० एप्रिल २००५ अन्वये राज्यात विविध एकविध खेळांना शासकीय तसेच निमशासकीय व इतर क्षेत्रात ५% खेळाडू आरक्षणाचा लाभ देण्यात येतो.

दि. ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयान्वये तक्त्यात नमूद क्र. १ मधिल महाराष्ट्र पॅरालिम्पीक असो. नागपुर यांच्या द्वारे आयोजीत राज्य /राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्य प्राप्त अपंग खेळाडूंना ५% खेळाडू नोकर भरती आरक्षणाचा लाभ देण्यात येत आहे. तथापी २००५ नंतर पॅरा ऍथलेटिक्स, पॅरा ऍक्वेटीक, पॅरा बॅडमिंट्न, पॅरा आर्चरी, या खेळाच्या एकविध खेळ संघटना अस्तित्वात आलेल्या आहेत. यावरुन असे दिसून येते की एकाच प्रकारचे खेळ दोन विविध पॅरालिम्पीक संघटना आयोजित करत आहेत .

उपरोक्त प्रमाणे राज्य एकविध पॅरालिम्पीक संघटनांची मान्यते बाबतची मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने सन २०११ नंतर पॅरालिम्पीक संघटने द्वारे आयोजीत झालेल्या च्या राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धात प्राविण्य प्राप्त खेळाडू प्रचलीत शासन निर्णयान्वये पात्र ठरत नाही.

१) शा.नि.क्र. क्रीस्पर्धा-२१०८/(प्रक्र.५३८/०८)क्रीयुसे-२ दि. १४ जूलै.२००९. अन्वये राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिक संघटनेची मान्यता इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने तसेच महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशन यांची देखील सदर संघटनेस मान्यता नसल्या कारणाने सद्यस्थीतील महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर आयोजित केलेल्या राज्यस्तर स्पर्धेतील प्राविण्य प्राप्त खेळाडू अपात्र ठरत आहे. सन २०११ नंतर पॅरा ऑलिम्पिक संघटनेच्या प्राप्त खेळाडू प्रस्तावावर कार्यवाही होण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

२) ज्या प्रमाणे शासन इतर खेळाच्या एकविध संघटनाना शासकीय योजनांचा लाभ देत आहे त्याच धर्तीवर महाराष्ट्रातील एकविध खेळांच्या राज्य पॅरा ऑलिम्पिक संघटनांना इतर योजनांचा लाभ देण्या बाबत निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

याबाबत शासनाच्या तसेच मा. मंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली दि.१४. १२.२०१६ रोजी विधानभवन कार्यालय नागपुर येथील कार्यालयात संपन्न झाली. सदर बैठकीत झालेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने संचालनालया मार्फत दि. ६ जानेवारी, २०१७ रोजी मा. सचिव पॅरालिम्पीक कमेटी ऑफ इंडीया यांना पुढील मुद्याबाबतची माहिती तात्काळ सादर करण्या बाबत कळविण्यात आले आहे.

- महाराष्ट्र राज्यातील कोणकोणत्या एकविध खेळ पॅरालिम्पीक संघटना संलग्न आहेत याबाबतची माहिती सादर करणे बाबत कळविण्यात आले.

- ज्या राज्य पॅरालिम्पीक संघटनांना "पॅरालिम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया यांनी संलग्नता दिलेली आहे, अशा राज्य पॅरालिम्पीक संघटनांच्या अध्यक्ष, तसेच सचिवांची नावे पत्ते तसेच दुरध्वनी क्रमांक तात्काळ सादर करावेत.
- तसेच "पॅरालिम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया यांचे राज्य संघटनांना संलग्नता देण्याबाबतची पध्दती, धोरण तसेच निवड प्रक्रीये बाबतची माहिती कळविणे.
- महाराष्ट्रात कोणती राज्य पॅरालिम्पीक ("महाराष्ट्र पॅरालिम्पीक असो.") संघटना संलग्न आहे, तसेच सदर " महाराष्ट्र पॅरालिम्पीक असोसिएअशनच्या पदाधिका-यांनी नावे तसेच दुरध्वनी क्रमांक कळविण्या बाबत निर्देश देण्यात आले. याबाबत पॅरालंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडिया यांच्या संकेतस्थळावर तसेच डाक टपालाने कळाविले असता अद्यापपर्यंत संबंधित "पॅरालिंम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया यांचे मार्फत कोणताही प्रतीसाद मिळालेला नाही, तसेच महाराष्ट्र पॅरा ॲथलेटीक असोसिएअशनचे सचिव श्री. प्रविण उघडे यांचेशी दुरध्वनीवर संपर्क साधला असता त्यांनी देखील पॅरालिंम्पिक फेडरेशन ऑफ इंडीया याबाबत त्वरीत माहिती देत नसल्याबाबत कळविले.
- संचालनालयाकडे खालील ९ खेळाडूंचे प्रकरणे प्रलंबीत आहेत.

अ.नं	खेळाडूचे नाव	खेळ	पद	भरती कार्यालयाचे नांव
१	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	करसहाय्यक	विक्रीकर आयुक्त, मुंबई
२	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	परिचर	उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. यवतमाळ
३	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महापालिका मुख्यालय मुंबई
४	कु. भारती भालचंद्र काळे	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
५	रविदास गौतम खीलारे	ॲथलेटीक्स	परिचर	जि. प. नागपुर.
६	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
७	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	आदिवासी विकास कार्या. नागपुर
८	विजय पंडीत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
९	गुरुदत्त हणमंत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक स्थापत्य अभियांत्रीकी सहाय्यक	मा. उपसंचालक, भूमी अभिलेख कार्या. पुणे. महाराष्ट्र कृष्णा खोरे वि. महामंडळ. पुणे.

- संचालनालयाकडे प्रलंबीत असलेल्या उपरोक्त एकूण नऊ खेळाडूंच्या भरती कार्यालयाशी डाक टपालाद्वारे , तसेच दुरध्वनी क्रमांकावर संपर्क साधला असता प्राप्त दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रस्तावानुसार संबंधित विभागात जागा अद्याप रीक्त आहे किंवा कसे याबाबत माहिती तात्काळ सादर करणे बाबत कळविण्यात आले असता संबंधित विभागांकडून प्रतीसाद मिळालेला नाही, प्रलंबीत प्रकरणा पैकी केवळ श्री. रविदास खीलारे, जि. प. नागपुर यांनी प्रमाणपत्र पडताळणी अभावी संबंधित खेळाडूस नियुक्ती दिलेली नसल्या बाबत दुरध्वनीवरुन कळविलेले आहे.

दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबीत प्रस्तावावर कार्यवाही करावयाची झाल्यास संबंधित "पॅरालिम्पीक फेडरेशन ऑफ इंडीया यांचे मार्फत महाराष्ट्रातील कोणत्या एकविध पॅरालिम्पीक संघटना संलग्न आहेत हे कळाल्या शिवाय प्राप्त प्रलंबीत प्रकरणांवर कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही.

एकविध पॅरालिम्पीक खेळाडूंच्या प्रलंबीत ९ खेळाडूंच्या प्रकरणांवर कार्यवाही करावयाची झाल्यास याबाबत शासनस्तरावर यथोचीत आदेश होणे आवश्यक आहे. शासनस्तरावरुन प्रलंबीत प्रकरणे पडताळणी करणे बाबत आदेश प्राप्त झाल्यास, दिव्यांग खेळाडूंच्या प्रलंबीत प्रकरणांवर कार्यवाही करणे सोईचे होईल.

ooooo

परिशिष्ट - दोन - ब

अपंग गुणवत्ता धारक खेळाडूंना ५% आरक्षण अंतर्गत नोकरीत लाभ देण्या संदर्भातील साक्ष (टिपण्णी)

स्थळ :- विधान भवन, मुंबई. दि. २३.२.२०१८

शासन निर्णय.क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२ दि.३० एप्रिल २००५ अन्वये राज्यात विविध एकविध खेळांना शासकीय तसेच निमशासकीय व इतर क्षेत्रात ५% खेळाडू आरक्षणाचा लाभ देण्यात येत होता. सद्यस्थितीत दि. १ जूलै,२०१६ च्या सुधारीत शासन निर्णयान्वये देण्यात येत आहे.

दि. ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णया पुर्वी केवळ महाराष्ट्र पॅरालिंम्पिक असोसिएशन ही एकच संघटना अस्तीत्वात असल्या कारणाने त्याचे मार्फत राज्य / राष्ट्रीयस्तरावर प्राविण्यप्राप्त केलेल्या दिव्यांग खेळाडूंना लाभ देण्यात येत असे.

उपरोक्त ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णया नंतर पॅरा ऍथलेटिक्स, पॅरा ऍक्वेटीक, पॅरा बॅडमिंटन, पॅरा आर्चरी,पॅरा पॉवरलिफ्टींग या खेळाच्या एकविध खेळ संघटना अस्तित्वात आलेल्या असून अशा एकविध खेळ संघटना देखील राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धांचे आयोजन करीत आहे. यावरुन असे दिसून येते की एकाच प्रकारचे खेळ दोन विविध पॅरालिंम्पीक संघटना (महाराष्ट्र पॅरालिंम्पिक असोसिएशन,नागपुर व एकविध खेळाच्या पॅरा राज्य संघटना) आयोजित करत आहेत . म्हणजे एकाच खेळाच्या दोन वेगवेगळ्या संघटना राज्य / राष्ट्रीय स्पर्धेचे आयोजन करीत आहे.

उपरोक्त प्रमाणे उपरोक्त ५ राज्य एकविध पॅरालिंम्पीक संघटनांची मान्यता मिळणे बाबत मागणी असून अशा एकविध खेळ संघटने मार्फत प्राविण्यप्राप्त खेळाडूंना देखील ५ टक्के आरक्षण मिळावे अशी संबंधित संघटनांची मागणी आहे.

सद्य स्थितीत एकविध पॅरा खेळ संघटनांच्या मान्यतेबाबत मागणी मान्य केली तरी इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा, इंडीयन पॅरालिंम्पिक असो यांची दि.११ फेब्रुवारी, २०११ पासून मान्यता काढून टाकल्याने सन २०१२ नंतर पॅरालिंम्पीक संघटने द्वारे आयोजीत झालेल्या च्या राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धांत प्राविण्य प्राप्त खेळाडू प्रचलीत शासन निर्णयान्वये पात्र ठरत नाही.

१) शा.नि.क्र. क्रीस्पर्धा-२१०८/(प्रक्र.५३८/०८)क्रीयुसे-२ दि. ९४ जूलै,२००९, अन्वये राष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिक संघटनेची मान्यता इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ पासून काढून टाकल्याने तसेच महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशन याची देखील सदर संघटनेस मान्यता नसल्या कारणाने सद्यस्थीतीत महाराष्ट्र पॅरा ऑलिम्पिक असोसिएशनद्वारा दि.११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर आयोजित केलेल्या राज्यस्तर स्पर्धेतील प्राविण्य प्राप्त खेळाडू ५ टक्के नोकरी आरक्षणांतर्गत अपात्र ठरत आहेत.

२) सन २०१९ नंतर पॅरा ऑलिम्पिक संघटनेच्या प्राप्त खेळाडू प्रस्तावावर कार्यवाही होण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

३) खाली नमूद खेळाडू हे. दि. एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णय नंतर अस्तित्वात आलेल्या असून या एकविध खेळ संघटनेच्या शिखर राष्ट्रीय संघटनेची (इंडीयन पॅरालिम्पिक असो.) दि.११ फेब्रुवारी, २०११ नंतर मान्यता काढण्यात आली आहे.

- संचालनालयाकडे खालील ६ खेळाडूंचे प्रकरणे प्रलंबीत आहेत.

अ.नं	खेळाडूचे नाव	खेळ	पद	भरती कार्यालयाचे नांव
१	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	करसहाय्यक	विक्रीकर आयुक्त, मुंबई
२	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	परिचर	उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. यवतमाळ
३	चंदन रंगराव महींद्रे	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महापालिका मुख्यालय मुंबई
४	कु. भारती मालचंद्र काळे	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
५	रविदास गोल्म खीलारे	ॲथलेटीक्स	परिचर	जि. प. नागपुर.
६	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
७	सुरजसिंग शिवसिंग जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	आदिवासी विकास कार्या. नागपुर
८	विजय मंडीत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक	महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
९	गुरुदत्त हणमंत जाधव	ॲथलेटीक्स	लिपीक स्थापत्य अभियांत्रीकी सहाय्यक	मा. उपसंचालक, भूमी अभिलेख कार्या. पुणे. महाराष्ट्र कृष्णा खोरे वि. महामंडळ, पुणे.

- उपरोक्त ९ खेळाडू ज्या राज्य एकविध पॅरालिंम्पिक खेळ संघटने मार्फत खेळले आहेत. त्यांच्या राज्य संघटनांना दि. ३० एप्रिल, २००५ च्या शासन निर्णयात नमूद नियमा नुसार महाराष्ट्र ऑलंम्पिक असो या संघटनेची मान्यता नाही.
- उपरोक्त ९ खेळाडू ज्या राज्य एकविध पॅरालिंम्पिक खेळ संघटने मार्फत खेळले आहेत. त्यांच्या राष्ट्रीय एकविध पॅरालिंम्पिक खेळ संघटना, तसेच इंडीयन पॅरालिंम्पिक संघटनांना दि. ३० एप्रील, २००५ च्या शासन निर्णयात नमूद नियमा नुसार इंडीयन ऑलंम्पिक असो, या संघटनेची मान्यता नाही. यास्तव उपरोक्त खेळाडू ५ टक्के आरक्षणास पात्र ठरत नाही.

ooooo

राज्यातील प्राविण्यप्राप्त खेळाडूंना शासकीय, निमशासकीय व इतर क्षेत्रात नोकरीसाठी ५% आरक्षण
सर्व समावेशक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०००३२
दिनांक ०१ जुलै, २०१६

वाचा:-

१. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२ दि.२१ जून, २००६
२. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र. राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२ दि.१८ नोव्हेंबर, २००६
३. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र. संक्रीआ-१००६/प्र.क्र.१८२/क्रीयुसे-२ दि. ६ मे , २००८
४. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र.संक्रीआ-२००७/(प्र.क्र.३२९/०७) क्रीयुसे-२ दि.११ जुलै, २००८
५. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र.क्रीअसो-१९०८/(प्र.क्र.३९४/०८)क्रीयुसे-२दि.२१ ऑगस्ट, २००८
६. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र.क्रीस्पर्धा-२१०८/(प्र.क्र.५३८/०८) क्रीयुसे-२ दि.१४ जुलै, २००९
७. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र.संक्रीआ-२०१०/(प्र.क्र.२७०/१०)क्रीयुसे-२ दि.१७ ऑगस्ट, २०१०
८.शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,क्र.संक्रीआ- २१०८/(प्र.क्र.४४०/०८)क्रीयुसे-२ दि.२० सप्टेंबर, २०१३
९. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्र.संक्रीर्ण-१७१४/प्र.क्र.३२५/क्रीयुसे-२ (आदिवासी क्रीडा स्पर्धा) दि.२२ एप्रिल, २०१५
१०. सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.एसआरव्ही-२०१५/प्र.क्र.४०४/कार्या.१२,दि. २५ एप्रिल,२०१६
११. महिला व बालविकास विभाग, क्र.८२/२००१/मसेआ-२०००/प्र.क्र.४१५/का-२,दि. २५ मे,२००१

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्पर्धामध्ये पदके प्राप्त करणारे खेळाडू राष्ट्रास तसेच राज्यास लौकिक प्राप्त करुन देत असतात. खेळाडूंना खेळामध्ये प्राप्त होणाऱ्या संधी व शैक्षणिक अर्हता मिळविण्याचा कालावधी एकच असल्याने त्यांना दोन्ही आघाडींवर सारख्याच प्रमाणात लक्ष देता येणे शक्य नसते. बऱ्याचदा त्यांची शैक्षणिक क्षेत्रात पिछेहाट होते व त्यामुळे नोकरी व्यवसायाच्या स्पर्धेत ते अन्य विद्यार्थ्यांशी स्पर्धा करु शकत नाहीत. ही बाब विचारात घेऊन शासनाने विविध शासकीय विभागात व शासनाच्या मालकीच्या व नियंत्रणाखाली असलेल्या महामंडळात, स्थानिक प्राधिकरणात व शासकीय सवलती प्राप्त केलेल्या संस्थांमध्ये नोकरीसाठी अत्युच्च गुणवत्ताप्राप्त खेळाडूंकरिता ५% आरक्षण ठेवण्याचा निर्णय दिनांक ३०.०४.२००५ च्या शासन निर्णयानुसार घेतला. या शासन निर्णयानुसार संबंधित विभागामार्फत पदभरतीसाठी प्रथम अर्ज मागविण्यात येतात. अर्ज केलेल्या सर्व खेळाडू अर्जदारांची क्रीडा विषयक पात्रतेबाबतची प्रमाणपत्रे, ते लेखी परिक्षेत पात्र झाल्यानंतर संबंधित विभागाकडून प्रमाणित करण्याकरिता आयुक्त, क्रीडा व युवक सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडे पाठविण्यात येतात. खेळाडूंचे, संघटना सचिवांचे व विद्यापीठ संचालकांचे प्रतिज्ञापत्र प्राप्त करुन घेवून

त्यानुसार आयुक्तालयाव्दारे प्रस्तावांची पडताळणी करुन संबंधित विभागास पात्र/अपात्र अहवाल पाठविण्यात येतो.

शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, बऱ्याच खेळाडू उमेदवारांना शासन निर्णयातील तरतुदीची माहिती नसल्यामुळे पात्रता नसतानाही पदभरतीसाठी अर्ज भरले जातात खेळाडू क्रीडा विषयक पात्रता धारण करीत नसताना लेखी परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यास योग्य खेळाडू न मिळाल्यामुळे ५% आरक्षणातील पद रिक्त राहते व इतर अनेक अनेक समस्या उद्भवतात. काही खेळाडू पडताळणीअंती अपात्र असल्याचे संचालनालयामार्फत कळविल्यानंतर त्या विरोधात मा.प्रशासकीय न्यायाधिकरण व मा.उच्च न्यायालयामध्ये निर्णयाचे विरोधात याचिका दाखल करतात.

वरील परीस्थिती विचारात घेता खेळाडू आरक्षणांतर्गत होणारी भरती प्रक्रिया अधिक पारदर्शक / सुटसुटीत व्हावी याद्दष्टीने प्रचलित तरतूदीमध्ये सुधारणा करून सुधारित शासन निर्णय निर्गमित करावयाची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

या शासन निर्णयाव्दारे खेळाडूंसाठीच्या ५% आरक्षणाबाबतचा मूळ शासन निर्णय दिनांक ३०.०४.२००५ व त्यानंतर या विभागाने निर्गमित केलेले सर्व शासन निर्णय, परिपत्रक, पत्र इ. अधिक्रमित करण्यात येत असून नोकरीत ५% आरक्षणाचा लाभ घेणाऱ्या खेळाडूंसाठी पुढीलप्रमाणे सुधारित आदेश देण्यात येत आहेत:-

१ खेळाडू विषयक आरक्षण लागू असलेली कार्यालये :-

सदर शासन निर्णय शासकीय/ निमशासकीय कार्यालय/ शासकीय उपक्रमातील सांविधानिक संस्था/जिल्हापरिषदा/ पंचायत समित्या / ग्रामपंचायती/ नगरपरिषदा/ नगरपालिका/ महानगरपालिका/ मंडळे/ महामंडळे/ शासनाचे अंगीकृत व्यवसाय/ विद्यापीठे/ कृषी विद्यापीठे /शासकीय शिक्षण संस्था आश्रमशाळांसह/सहकारी संस्था/ सहकारी साखर कारखाने/ सहकारी सूतगिरण्या/बँका/सहकारी बँका/सहाय्यक अनुदान मिळणाऱ्या शासन मान्य स्वेच्छा संस्था यांच्यासह अन्य ज्या ज्या प्रकारच्या संस्था व कार्यालये यांना राज्याच्या तिजोरीतून निधी/ अनुदान/ सहाय्यक अनुदान मिळते अशा सर्व प्रकारच्या संस्था/मंडळे यांना त्यांच्या आस्थापनेवरील पदावर खेळाडूंसाठी ५ % आरक्षण (समांतर आरक्षण) लागू करणे बंधनकारक राहील.

२. क्रीडा विषयक अर्हता:-

गट	क्रीडा विषयक अर्हता (परिशिष्ट अ प्रमाणे)	खेळविषयक पात्रता	
		वैयक्तिक स्पर्धा	सांघिक स्पर्धा
अ	i) अधिकृत आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा (वरिष्ठ गट) ii) पॅरा ऑलिम्पिक आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा iii) जागतिक आंतरविद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा	महाराष्ट्राच्या खेळाडूने भारताचे प्रतिनिधित्व करताना प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान /सुवर्ण, रौप्य किंवा कास्य पदक	महाराष्ट्राच्या खेळाडूचा समावेश असलेल्या भारतीय संघाने प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान /सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक मिळविणे आवश्यक

	iv) आंतरराष्ट्रीय शालेय महासंघा- द्वारा आयोजित जागतिक शालेय क्रीडा स्पर्धा v) ग्रॅन्डमास्टर किताब	मिळविणे आवश्यक/ ग्रॅन्डमास्टर किताब अथवा ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धेत सहभाग	
ब	i) अधिकृत आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा (कनिष्ठ गट) ii) राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा (वरिष्ठ गट) ii) पॅरा ऑलिम्पिक राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा iv) राष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धा v) राष्ट्रीय ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धा vi) अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा vii) आंतरराष्ट्रीय मास्टर स्पर्धा	महाराष्ट्राच्या खेळाडूने भारताचे प्रतिनिधित्व करताना /महाराष्ट्राचे /विद्यापीठाचे प्रतिनिधित्व करताना प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान/ सुवर्ण, रौप्य किंवा कास्य पदक मिळविणे आवश्यक/ अथवा)आंतरराष्ट्रीय मास्टर किताब मिळविणे आवश्यक	महाराष्ट्राच्या खेळाडूचा समावेश असलेल्या भारतीय संघाने /महाराष्ट्राच्या/ विद्यापीठाचे संघाने प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान/ सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक मिळविणे आवश्यक/ ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धेत सहभाग
क	i) राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा (कनिष्ठ गट) ii) राज्य स्तरावरील वरिष्ठ क्रीडा स्पर्धा iii) राज्यस्तर शालेय क्रीडा स्पर्धा iv) ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धा v) राज्यस्तर आंतरविद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा (अश्वमेध) vi) राज्यस्तर आदिवासी क्रीडा स्पर्धा vii) राज्यस्तर पॅरा ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा viii) राज्यस्तर अपंग क्रीडा स्पर्धा	राष्ट्रीय स्तरावरील स्पर्धेमध्ये महाराष्ट्राचे/राज्य स्तरावर संबंधित विभाग/जिल्हयाचे प्रतिनिधित्व करून प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान/ सुवर्ण, रौप्य किंवा कास्य पदक मिळविणे आवश्यक	राष्ट्रीय स्तरावरील स्पर्धेमध्ये महाराष्ट्राचे/राज्य स्तरावर संबंधित विभाग/जिल्हयाचे प्रतिनिधित्व करून संघाने प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान/ सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक मिळविणे आवश्यक

ड	i) राज्यस्तर कनिष्ठ गटातील क्रीडा स्पर्धा	प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान /सुवर्ण, रौप्य किंवा कास्य पदक मिळविणे आवश्यक	संघाने प्रथम, द्वितीय अथवा तृतीय स्थान /सुवर्ण, रौप्य किंवा कांस्य पदक मिळविणे आवश्यक
	ii) राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा वरिष्ठ गट	वरिष्ठ गट स्पर्धेत सहभाग	वरिष्ठ गट स्पर्धेत सहभाग
	iii) पॅरा ऑलिम्पिक राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा	वरिष्ठ गट स्पर्धेत सहभाग	वरिष्ठ गट स्पर्धेत सहभाग

पात्र स्पर्धांचा तपशील परीशिष्ट 'अ' मध्ये दिलेला आहे

३. स्पर्धाविषयक अन्य अटी व शर्ती :-

(आ) (i) उपरोक्त अ व ब गटातील स्पर्धा या संबंधित खेळाच्या आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा आंतराराष्ट्रीय समितीने स्वत: अथवा इंडियन ऑलिम्पिक असोशिएशन यांनी आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(ii) उपरोक्त स्पर्धा व्यतिरिक्त संबंधित मान्यताप्राप्त खेळाच्या आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनने/संबंधित खेळाच्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यता प्राप्त स्पर्धेचे आयोजन केलेले असावे. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राष्ट्रीय संघातून झालेली असावी वैयक्तिकरित्या आयोजित केलेल्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धामध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

(iii) राष्ट्रीय अजिंक्यपद स्पर्धाचे आयोजन भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या संबंधित खेळाच्या राष्ट्रीय फेडरेशनने/संघटनेने केलेले असावे.

(iv) राज्य क्रीडा अजिंक्यपद स्पर्धांचे आयोजन महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोशिएशनशी संलग्न असलेल्या संबंधित खेळाच्या राज्य संघटनेने केलेले असावे.

(v) एकविध खेळ संघटनेद्वारा आयोजित राष्ट्रीय स्पर्धा असल्यास स्पर्धा काळात सदर राष्ट्रीय संघटनेस इंडियन ऑलिम्पिक असोसिएशनची (IOA) आणि महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनची (MOA) संलग्नता असणे हा निकष अनिवार्य राहील.

(vi) एकविध खेळ संघटनेद्वारा आयोजित राज्य स्पर्धा असल्यास स्पर्धा कालावधीत सदर राज्य संघटनेस महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनची (MOA) संलग्नता असणे हा निकष अनिवार्य राहील.

(आ) (i) जागतिक आंतरविद्यापीठ स्पर्धा ही आंतरराष्ट्रीय आंतरविद्यापीठ स्पोर्टस बोर्ड द्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(ii) तसेच अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धा ह्या अखिल भारतीय विद्यापीठ क्रीडा बोर्डामार्फत आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(iii) राज्यस्तर आंतरविद्यापीठ स्पर्धांचे (अश्वमेध) आयोजन संबंधित विद्यापीठाने केलेले असावे.

(इ) (i) पॅरा ऑलिम्पिक आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा या संबंधित खेळाच्या आंतरराष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या आंतरराष्ट्रीय पॅरा ऑलिम्पिक समितीने स्वत :आयोजित केलेल्या असाव्यात. तसेच उपरोक्त स्पर्धां व्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा मान्यता प्राप्त खेळांच्या असून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यता प्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राष्ट्रीय संघातून झालेली असावी. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धा मध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

(ii) राष्ट्रीय व राज्यस्तर पॅरॉलिम्पिक क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन संबंधित पॅरॉलिम्पिक खेळ संघटनेने केलेले असावे.

(iii) अपंग क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन हे आयुक्त, अपंगकल्याण विभाग यांच्यामार्फत करण्यात आलेल्या असाव्यात.

(ई) (i) आंतरराष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धा हया आंतरराष्ट्रीय शालेय क्रीडा महासंघाद्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(ii) राष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धा हया भारतीय शालेय क्रीडा महासंघाद्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(iii) राज्यस्तर शालेय क्रीडा स्पर्धां महिला व ग्रामीण क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन (राजीव गांधी खेल अभियान अंतर्गत) क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय मार्फत केलेले असावे.

(उ) (i) राज्यस्तर अदिवासी क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन हे आयुक्त, अदिवासी विकास विभागामार्फत करण्यात आलेले असावे.

(ऊ) केंद्रशासनाद्वारा यापूर्वी भारतीय खेळप्राधिकरण/पंचायत युवा व क्रीडा अभियाना अंतर्गत आयोजित झालेल्या व आता राजीव गांधी खेलअभियान अंतर्गत आयोजित केल्या जात असलेल्या ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धा (वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धा) ह्या भारतीय खेळप्राधिकरण द्वारा आयोजित केलेल्या असाव्यात.

(ए) आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये सांघिक/ वैयक्तिक स्पर्धेमध्ये किमान १२ देशांच्या संघाचा /वैयक्तिक स्पर्धेमध्ये (वैयक्तिक क्रीडा प्रकार/प्रत्येक वजनी गटात) स्वतंत्रपणे किमान १२ खेळाडूंचा समावेश असावा. सर्व प्रकारच्या राष्ट्रीय/राज्य अजिंक्यपद स्पर्धेमध्ये किमान ६०% राज्य/जिल्हे सहभागी होणे आवश्यक राहील.

४. <u>सर्वसाधारण अर्हता:-</u>

(i) खेळाडू हा महाराष्ट्राचा रहिवाशी असावा व त्याला मराठीचे ज्ञान असावे.

(ii) सदर खेळाडू संबंधित पदाच्या सेवा प्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार पदासाठी आवश्यक असणारी किमान शैक्षणिक व इतर अर्हता प्राप्त करणारा असावा.

(iii) खेळाडूंसाठी असलेल्या आरक्षणातून सरळसेवेने नेमलेला उमेदवार हा आरक्षण बिंदू नामावलीमध्ये त्या त्या प्रवर्गामध्ये गणला जाईल उदा. अनुसूचित जातीचे खेळाडू व्यक्ती ही अनुसूचित जातीच्या आरक्षणाच्या बिंदूवर गणली जाईल.

(iv) राज्य शासनाच्या सेवेत यापूर्वीच असलेल्या उमेदवारांना त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त केल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता वयोमर्यादा इत्यादी बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.

(v) खेळाडू उमेदवारांनी अर्ज करण्यापूर्वीच सुधारीत तरतूदीनुसार विभागीय उपसंचालक यांचेकडून खेळाच्या प्रमाणपत्राची पडताळणी करुन घेणे आवश्यक आहे. त्यामुळे खेळाडू उमेदवाराने अर्जासोबतच विभागीय उपसंचालक यांनी क्रीडा प्रमाणपत्र योग्य असल्याबाबत व खेळाडू कोणत्या संवर्गासाठी पात्र ठरतो याबाबत प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक राहील.

(vi) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५ टक्के आरक्षण गट-अ, ब, क आणि ड या गटातील पदांच्या सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

(vii) खेळाडूची गुणवत्ता व पात्रता विचारात घेऊन सदर पदासाठी सेवाप्रवेश नियमानुसार विहित असलेल्या वयोमर्यादेत ५ वर्षापर्यंत वयाची अट शिथील करण्यात यावी. तथापि वयोमर्यादेत ५ वर्षासाठी वयाची अट शिथील करताना कोणत्याही प्रवर्गाच्या उमेदवारांची उच्चतम वयोमर्यादा ४३ वर्षे राहिल.

(viii) सदरचे आरक्षणाकरिता सामान्य प्रशासन विभागामार्फत विहित केलेली कार्यपध्दती व निकष व वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या आदेशानुसार कार्यवाही होईल.

(ix) एकाकी पदास आरक्षण लागू राहणार नाही.

(x) आरक्षण हे पदनिहाय व वेतनश्रेणीनिहाय असेल.

(xi) समांतर आरक्षण हे कप्पीकृत (compartmentalized) आरक्षण असल्याने त्यातील संवर्गात बदल करता येणार नाही व आरक्षणाचा अनुशेष पुढे नेता येणार नाही. तसेच भरतीच्या वर्षात त्या त्या प्रवर्गातील महिला उमेदवार उपलब्ध झाल्या नाहीत तर सदर आरक्षण इतरत्र अदलाबदल न करता त्या त्या प्रवर्गातील पुरुष उमेदवारांमार्फत भरण्यात यावे. महिलांच्या आरक्षणाचा अनुशेष पुढे ओढण्यात येवू नये.

(xii) एखादा उमेदवार अ गटातील नेमणूकसाठी पात्र असेल तर त्याने ब, क किंवा ड गटासाठी अर्ज केल्यास त्याचा विचार करण्यास हरकत नाही. परंतु त्याच बरोबर संबंधित उमेदवाराने अ गटासाठीचे पद उपलब्ध झाल्यावर अर्ज केल्यास त्याचा नियमानुसार विचार करण्यात यावा. याचप्रमाणे गट-ब व क गटासाठी पात्र उमेदवारांचा विचार करण्यात यावा. मात्र ड, क व ब गटासाठी पात्र उमेदवार त्याच्या वरिष्ठ गटासाठी अर्ज करण्यास पात्र राहणार नाही. तथापि कोणत्याही गटामध्ये अर्ज करताना त्या गटातील पदाच्या सेवा प्रवेश नियमातील तरतूदींनुसार संबंधित उमेदवाराने अर्हता धारण करणे आवश्यक राहील.

५. क्रीडा प्रमाणपत्राची वैधता पडताळणी :-

(i) खेळाडूंनी सादर केल्याप्रमाणे खेळविषयक अर्हता प्राप्त करून प्रमाणपत्र मिळाल्यानंतर सदर प्रमाणपत्र छाननी करण्यासाठी व छाननी अंती योग्यता सिध्द झाल्यास अ, ब, क व ड संवर्गापैकी कोणत्या संवर्गासाठी पात्र आहे याची नोंद करण्यासाठी खेळाडू ज्या क्रीडा विभागात वास्तव्यास आहे त्या विभागीय उपसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा, यांच्याकडे तात्काळ पाठवावीत.

(ii) अधिकृत एकविध संघटनेच्या प्रमाणपत्राची छाननी तसेच आदिवासी, अपंग व अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धेच्या प्रमाणपत्राची छाननी संबंधित विभागीय उपसंचालक यांना करता यावी याकरिता संबंधित स्पर्धा आयोजकांनी स्पर्धेचे आयोजन झाल्यापासून ३० दिवसांमध्ये त्या स्पर्धेतील खेळाडूंचे संपूर्ण रेकॉर्ड / स्पर्धेचे अधिकृत निकाल व्यवस्थितरित्या जतन करुन संबंधित संघटनेच्या विद्यमान अध्यक्ष / सचिव यांच्या स्वाक्षरीने त्याची प्रत सर्व विभागीय उपसंचालक व क्रीडा संचालनालयाकडे पाठविणे आवश्यक राहील. सदर अहवाल संबंधित विभागीय उपसंचालक यांना विहित मुदतीत प्राप्त न झाल्यास संबंधित संघटनेस विभागीय उपसंचालक ७ दिवसात अहवाल सादर करण्याबाबत कळवतील. या मुदतीतही अहवाल प्राप्त न झाल्यास संबंधित विभागीय उपसंचालक यांना संबंधित खेळाडूला त्याच्या प्रमाणपत्राचा पडताळणी अहवाल पाठविणे शक्य होणार नाही व यामुळे खेळाडूच्या होणाऱ्या नुकसानीने संबंधित खेळालाच गालबोट लागेल व त्यास संबंधित खेळ संघटना जबाबदार राहील.

(iii) सदर खेळविषयक प्रमाणपत्र खेळाडूंकडून पडताळणीसाठी प्राप्त झाल्यानंतर संबंधित विभागीय उपसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा यांनी त्यांची संघटनेकडून प्राप्त झालेल्या निकालाच्या आधारे सर्व आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता झाल्यानंतर पडताळणी करून प्रमाणपत्र योग्य असल्याची खात्री करून सदर क्रीडा प्रमाणपत्र अ, ब, क व ड या संवर्गापैकी कोणत्या संवर्गासाठी पात्र ठरतो याबाबतचा स्पष्ट उल्लेख करुन परिशिष्ट "क" नुसार प्रमाणित प्रमाणपत्र खेळाडूस पाठवावे. तसेच सदर अहवाल क्रीडा विभागाच्या संकेतस्थळावर अपलोड करावा. उपसंचालकांद्वारे वरील पूर्ण कार्यवाही खेळाडूकडून आवश्यक कागदपत्रे प्राप्त झाल्यानंतर व संघटनेकडून निकालासंदर्भात आवश्यक कागदपत्रे प्राप्त झाल्यानंतर २० कार्यालयीन दिवसाच्या आत करण्यात येईल.

(iv) संबंधित विभागीय उपसंचालकांनी प्रमाणपत्राची तपासणी केल्यानंतर खेळाडूने सादर केलेले प्रमाणपत्र आरक्षणाचा लाभ घेण्यास अपात्र ठरत असल्यास याबाबतचा दिलेला निर्णय/अहवाल खेळाडूला डाकनोंद पत्राने कळविण्यात यावा. तसेच संकेतस्थळावर अपलोड करावा.

(v) संबंधित विभागीय उपसंचालक यांचेमार्फत कळविण्यात आलेल्या निर्णयावर खेळाडूला आक्षेप असल्यास याबाबत खेळाडूस निर्णय प्राप्त झाल्यापासून २ महिन्याचे आत सहसंचालक, क्रीडा व युवक सेवा, शिवछत्रपती क्रीडासंकुल, महाळुंगे बालेवाडी, पुणे यांचेकडे प्रथम अपील करता येईल. प्राप्त होणाऱ्या अपीलावर सुनावणी घेवून निर्णय देण्याची कार्यवाही सहसंचालक, क्रीडा व युवकसेवा हे करतील. सहसंचालक क्रीडा व युवकसेवा यांच्या निर्णयावर आक्षेप असल्यास आयुक्त, क्रीडा व युवकसेवा, पुणे यांच्याकडे व्दितीय अपिल करता येईल.

(vi) संबधित विभागीय उपसंचालक यांनी पडताळणी केलेल्या प्रमाणपत्राची माहिती क्रीडा विभागाच्या संकेतस्थळावर अपलोड करावी. जेणेकरुन संबंधित खेळाडूने नोकरीकरिता अर्ज केलेल्या विभागास सदरचे प्रमाणपत्र सदर संकेतस्थळावरील माहितीशी पडताळणी करुन पाहता येईल. याकरिता स्वतंत्र पत्रव्यवहार करण्याची गरज भासणार नाही. सदर माहिती संकेतस्थळावर अपलोड करण्यास सुमारे सहा महिन्यांचा कालावधी लागेल. दरम्यानच्या कालावधीत अर्जासोबत जोडलेल्या प्रमाणपत्राच्या आधारे पात्र अथवा अपात्रततेबाबत संबंधित भरती प्राधिकरणाने निर्णय घ्यावा व आवश्यकता वाटल्यास संबंधित विभागीय उपसंचालकाकडे शहानिशा करावी. तथापि माहीती संकेतस्थळावर अपलोड झाल्यानंतर संकेतस्थळावरील माहीतीशी पडताळणी करण्यात यावी.

(vii) एखाद्या खेळाडूकडे या शासन निर्णयाच्या पूर्वीच्या काळातील एकापेक्षा अधिक खेळांची राज्य/राष्ट्रीय स्पर्धेची प्राविण्य प्रमाणपत्रे असू शकतील अशा खेळाडूने एकाच वेळेस सर्व प्रमाणपत्रे प्रमाणित करण्याकरिता संबंधित विभागीय उपसंचालक यांचेकडे हा शासन निर्णय निर्गमित झाल्यापासून ३० दिवसाचे आत सादर करणे बंधनकारक राहील. त्यांनतर खेळातील प्राविण्य जेव्हा प्राप्त होईल तेंव्हा प्रमाणित करुन घ्यावीत.

(viii) खेळाडूने विभागीय उपसंचालकाकडून प्रमाणित प्रमाणपत्राचा अहवाल प्राप्त झाल्यावर या शासन निर्णयातील नियम क्र.४ नुसार अ/ब/क/ड गटातील संवर्गाकरिता आवश्यक असलेल्या क्रीडा अर्हतेनुसार संबंधित पदाच्या भरतीसाठी जाहिरात आल्यास अर्ज करताना सदर पडताळणी प्रमाणपत्राची छायांकित प्रत अर्जासोबत जोडावी. अर्जासोबत पडताळणी प्रमाणपत्राची प्रत असल्याशिवाय खेळाडूच्या अर्जाचा खेळाडू संवर्गातून विचार होणार नाही.

(ix) यापुढे लोकसेवा आयोग तसेच अन्य सर्व पदभरतीसाठी सदर कार्यपध्दती लागू राहिल.

६. शासकीय विभाग/कार्यालयांनी करावयाची कार्यवाही :-

i) सदर शासन निर्णय लागू असलेल्या शासकीय विभाग/कार्यालयानी ५ टक्के आरक्षणांतर्गत क्रीडा संवर्गातून अ, ब, क व ड पद वर्गातील भरतीसाठी जाहिरात देताना जाहीरातीमध्ये सदर शासन निर्णयासोबतच्या परीशिष्ट 'अ' मध्ये नमूद असलेल्या पात्र स्पर्धांचा/खेळांचा उल्लेख करावा.

ii) खेळाडूंच्या सदर आरक्षणाची अंमलबजावणी करताना अनु. जाती, अनु. जमाती, विमुक्त जाती (अ) , भटक्या जमाती (ब), भटक्या जमाती (क), भटक्या जमाती (ड), विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागास प्रवर्ग, खुला प्रवर्ग यांचेसाठी जी पदे उपलब्ध होतील. त्या त्या प्रवर्गातील ५ टक्के जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात.

iii) खेळाडूंचे आरक्षण समांतर आरक्षण राहिल व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रक -क्र.एआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/-१६-अ, दि.१६.३.१९९९ मधील मार्गदर्शक सूचनानुसार कार्यवाही करावी. सदर मार्गदर्शक सूचनामध्ये सामान्य प्रशासन विभागाकडून काही बदल केल्यास सदर बदल आपोआप लागू होतील.

iv) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५ टक्के आरक्षण हे फक्त सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

v) खेळाडू आरक्षण हे समातंर आरक्षण / विशेष आरक्षण असल्यामुळे आडवे आरक्षण आहे. समांतर आरक्षण हे कप्पीकृत आरक्षण असल्यामुळे पदे भरण्यापूर्वी, पदे निश्चित करताना तसेच भरतीची जाहिरात देताना त्या जाहिरातीत खेळाडू आरक्षणानुसार येणा-या राखीव पदांची संख्या सामाजिक आरक्षण उभे आरक्षण यांच्या (जसे अ, जा, अ.ज., वि. जा, (अ), भ.ज. (ब), (क), (ड) वि.मा.प्र., इमाव, खुला प्रवर्ग) प्रत्येक वर्गामध्ये निर्देशित करावी.

vi) खेळाडूची गुणवत्ता व पात्रता विचारात घेऊन सदर पदासाठी सेवाप्रवेश नियमानुसार विहित असलेल्या वयोमर्यादेत ५ वर्षापर्यंत वयाची अट शिथील करण्यात यावी. तथापि वयोमर्यादेत ५ वर्षासाठी वयाची अट शिथील करताना कोणत्याही प्रवर्गाच्या उमेदवारांची उच्चतम वयोमर्यादा ४३ वर्षे राहिल.

vii) सदरचे आरक्षणाकरिता सामान्य प्रशासन विभागामार्फत विहित केलेली कार्यपध्दती व निकष व वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या आदेशानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

viii) खेळाडू उमेदवारांनी अर्ज करण्यापूर्वीच वरील सुधारीत तरतूदीनुसार विभागीय उपसंचालक यांचेकडून खेळाच्या प्रमाणपत्राची पडताळणी करुन घेणे आवश्यक आहे. त्यामुळे खेळाडू उमेदवाराने अर्जासोबतच विभागीय उपसंचालक यांनी क्रीडा प्रमाणपत्र योग्य असल्याबाबत व खेळाडू कोणत्या संवर्गासाठी पात्र ठरतो याबाबत प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक राहील.

ix) वरीलप्रमाणे पडताळणी केलेल्या क्रीडा प्रमाणपत्राची प्रत अर्जासोबत असल्याशिवाय सदर खेळाडूच्या अर्जाचा खेळाडू संवर्गातून विचार करण्यात येऊ नये.

x) संबंधित विभागाने खेळाडू उमेदवाराकडून प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करतेवेळी त्यासोबत परीशिष्ट ब मधील प्रमाणित प्रमाणपत्र असल्याची खात्री करावी. तसेच क्रीडा विभागाच्या संकेतस्थळावरील माहितीशी पडताळणी करावी. त्यानंतरच अर्जदारास भरतीविषयक पुढील प्रक्रीयेसाठी पात्र ठरवावे.

xi) खेळाडूबाबतची माहिती संकेतस्थळावर अपलोड करण्यास सुमारे सहा महिन्यांचा कालावधी लागेल. दरम्यानच्या कालावधीत अर्जासोबत जोडलेल्या प्रमाणपत्राच्या पडताळणी करण्याकरिता भरती प्राधिकरणाने संबंधित विभागीय उपसंचालक क्रीडा व युवक सेवा यांचेकडे पत्राव्यवहार करावा. विभागीय उपसंचालक यांनी संबंधित खेळाच्या संघटनेच्या कागदपत्रांच्या आधारे विभागाच्या विभागीय उपसंचालक यांनी पडताळणी करावी. त्यानुसार पात्र अथवा अपात्रतेबाबत संबंधित भरती प्राधिकरणाने निर्णय घ्यावा. तथापि ६ महिन्यानंतर माहिती संकेतस्थळावर अपलोड झाल्यानंतर प्रमाणपत्राची पडताळणी संबंधित भरती प्राधिकरणाने संकेतस्थळावरील माहितीशी करण्यात यावी.

xii) क्रीडा प्रमाणप्रत्राची पडताळणी करण्यासाठी संबंधित विभागास आयुक्त/संचालक क्रीडा व युवक सेवा, पुणे यांच्याकडे पत्रव्यवहार करण्याची आवश्यकता नाही. प्रमाणपत्राबाबत काही शंका असल्यासच आयुक्त/संचालक क्रीडा व युवक सेवा, पूणे यांच्याकडे विचारणा करावी.

xiii) सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्यापासून एक महिन्यानंतर होणा-या सर्व भरती प्रक्रीयेसाठी वरील कार्यपध्दती लागू हाईल.

हे आदेश सामान्य प्रशासन विभागाच्या संमतीने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६०७०११६४९४३१३२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Charushila Devendra Chaudhary

Digitally signed by Charushila Devendra Chaudhary
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Under Secretary, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=Charushila Devendra Chaudhary
Date: 2016.07.01 16:55:06 +05'30'

(चारुशीला चौधरी)
उपसचिव,महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
२. मा.राज्यपालांचे सचिव
३. मा.मुख्यमंत्र्याचे सचिव
४. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
५. आयुक्त, क्रीडा व युवकसेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
६. संचालक, शिक्षण (प्राथमिक/माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य,पुणे
७. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने)
८. सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई(पत्राने)
९. लोकायुक्त, महाराष्ट्र, नवीन प्रशासकीय भवन, मंत्रालयासमोर,मुंबई (पत्राने)
१०.महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता),मुंबई/नागपूर
११.अधिदान व लेखाधिकारी,मुंबई
१२.निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी,मुंबई
१३.सर्व मंत्रालयीन विभाग
१४.सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालय प्रमुख/विभाग प्रमुख
१५.सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१६.सर्व शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परिषद
१७.सर्व विभागीय उपसंचालक, क्रीडा व युवकसेवा

१८. सर्व जिल्हा क्रीडा अधिकारी
१९.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय,मुंबई
२०. निवड नस्ती, क्रीयुसे-२

परिशिष्ट-अ

गट- अ साठी पात्र क्रीडा स्पर्धा	गट-ब साठी पात्र क्रीडा स्पर्धा
१.अधिकृत आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा :- I) ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा. II) एशियन्स गेम्स. III) जागतिक क्रीडा स्पर्धा. IV) एशियन चॅम्पियशीप. V) कॉमनवेल्थ गेम्स. VI) कॉमनवेल्थ चॅम्पियनशीप. VII) युथ ऑलिम्पिक. VIII) ग्रॅंडमास्टर (बुध्दिबळ)	गट अ पदाकरीता विहीत केलेली खेळ विषयक अर्हता धारण करणारा खेळाडू अथवा १. अधिकृत आंतरराष्ट्रीय कनिष्ठ गटातील :- I) ज्युनियर वर्ल्ड चॅम्पियशीप II) युथ कॉमनवेल्थ गेम्स III) कनिष्ठ गटातील एशियन चॅम्पियनशीप IV) कनिष्ठ गटातील कॉमनवेल्थ चॅम्पियनशीप v) आंतरराष्ट्रीय मास्टर स्पर्धा (बुध्दिबळ)
२. पॅरॉलिम्पिक आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा :- I) पॅरॉलिम्पिक गेम्स. II) पॅरा एशियन गेम्स. III) वर्ल्ड पॅरॉलिम्पिक गेम्स.	**२) राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा वरिष्ठ गट :-** I) राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा. II) अधिकृत राष्ट्रीय अजिंक्यपद स्पर्धा (वरिष्ठ गट)
३) जागतिक आंतरविद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा:- I) जागतिक आंतरविद्यापीठ क्रीडा बोर्डाने आयोजित केलेले खेळ.	**३) पॅरा ऑलिम्पिक राष्ट्रीय स्पर्धा :-** I) पॅरा ऑलिम्पिक राष्ट्रीय अजिंक्य पद स्पर्धा
४) आंतरराष्ट्रीय शालेय महासंघाद्वारा आयोजित जागतिक शालेय क्रीडा स्पर्धा :- आंतरराष्ट्रीय शालेय महासंघाद्वारे आयोजित केलेले खेळ .	**४) राष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धा .**
५) ग्रॅन्ड मास्टर किताब	**५) राष्ट्रीय ग्रामीण व महिला क्रीडा स्पर्धा**
(टिप- उपरोक्त नमूद अ.क्र.१,३,व ४ या क्रीडा स्पर्धांना ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा, एशियन गेम्स, कॉमनवेल्थ गेम्स या स्पर्धाचा समावेश असलेले **खेळ व बुध्दीबळ तसेच कबड्डी व खो-खो** हे देशी खेळच ५% आरक्षणासाठी पात्र राहतील)	६) अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा **७) आंतरराष्ट्रीय मास्टर स्पर्धा** (टिप : अ.क्र.१,२,४,५, व ६ या स्पर्धांमधील ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा, एशियन गेम्स, कॉमनवेल्थ गेम्स मध्ये समावेश असलेले खेळ व बुध्दीबळ तसेच कबड्डी व खो-खो हे देशी खेळच ५ % खेळाडू आरक्षणासाठी पात्र राहतील.)

गट -क साठी पात्र क्रीडा स्पर्धा	गट-ड साठी पात्र क्रीडा स्पर्धा
गट -अ व गट -ब या पदाकरीता विहीत केलेली खेळ विषयक अर्हता धारण करणारा खेळाडू अथवा	अ/ ब / क या पदाकरीता विहित केलेली खेळ विषयक अर्हता धारण करणारा खेळाडू अथवा
१.राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा कनिष्ठ गट I) राष्ट्रीय ज्यूनियर गट अजिंक्यपद स्पर्धा	१. राज्यस्तर कनिष्ठ गटातील अजिंक्यपद स्पर्धा
२.राज्य स्तर वरिष्ठ क्रीडा स्पर्धा I)राज्यस्तर वरिष्ठ गटातील अजिंक्यपद स्पर्धा	२. वरिष्ठ गटातील राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धातील सहभाग
३. राज्यस्तर शालेय क्रीडा स्पर्धा	३.पॅराऑलिम्पिक राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धा वरिष्ठ गटातील सहभाग .
४) राज्यस्तर ग्रामिण व महिला क्रीडा स्पर्धा	(टिप - अ.क्र.१ व २ मधील सर्व क्रीडा स्पर्धा मधील खेळ हे ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा, एशियन गेम्स आणि कॉमनवेल्थ गेम्स मध्ये समावेश असलेले खेळ व बुध्दिबळ तसेच कब्बडी व खो-खो हे नमूद देशी खेळच ५ % खेळाडू आरक्षणासाठी पात्र असतील.)
५) राज्यस्तर आंतरविद्यापीठ स्पर्धा (अश्वमेध)	
६) राज्यस्तर आदिवासी क्रीडा स्पर्धा	
७) राज्यस्तर पॅराऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा	
८) राज्यस्तर अपंग क्रीडा स्पर्धा	
(टिप - अ.क्र.१ ते ५ मधील सर्व क्रीडा स्पर्धा मधील खेळ हे ऑलिम्पिक क्रीडा स्पर्धा, एशियन गेम्स आणि कॉमनवेल्थ गेम्स मध्ये समावेश असलेले खेळ व बुध्दिबळ तसेच कब्बडी व खो-खो हे देशी खेळच ५ % खेळाडू आरक्षणासाठी असतील.)	

परिशिष्ट-ब

FORM-1

(Specimen forms for represnting In India in an International Competition in one of the recognized Games/ sports.)

National Federation/ Association of in the game ……

……

Certified that Shri/Smt./Kumari……..

Son/Wife/Daughter of Shri……..

Resident of (complete address) ……

represented India in the game/event of ……competition / tournament held at ……..from …….. to ……

The position obtained by the individual/ team in the above said Competition / Tournament was……

This Certificate is being given on the basic of record available in the office of the National Federation/ National Association of ……..

Palce : Signature :

Date : Name :
Designation
Name of the federation/ National

Association……

Address……..

Seal……

Note: - This certificate will be valid only when signed personally by the Secretary of the authentic/ recognized National Association.

Place : …… Signature :

Date : Name :

Designation: Deputy Director,
Sports and Youth Services,
Maharashtra State,
……..

परिशिष्ट-ब

FORM-2

(For representing a State in India in a National Competition in one of the recognized Games / Sports.)

Certificate to a meritorious sportsman for employment to Group B/C/D service under the State Government

State Association Of..... in the game of .....

Certified that Shri/Smt./Kumari.....

Son/Wife/Daughter of Shri.....

Resident of (complete address) .....

represented the State of Maharashtra in the game/event of.....in the National Competition / Tournament held at .....

from ..... to .....

The position obtained by the individual/ team in the above said Competition / Tournament was.....

This Certificate is being given on the basic of record available in the office of the National Federation/ National Association of .....

Palce :

Date :

Signature :

Name :

Designation
Name of the federation/ National Association.....
Address.....
Seal.....

Note: - This certificate will be valid only when signed personally by the Secretary of the authentic/ recognized State Association.

Place :

Date :

Signature :

Name :

Designation: Deputy Director,
Sports and Youth Services,
Maharashtra State,
.....

परिशिष्ट-ब

FORM-3

(For representing a District in Maharashtra in a State Competition in one of the recognized Games / Sports.)

Certificate to a meritorious sportsman for employment to Group C/D service under the State Government.

Single Games State Association of Maharashtra in the game of ……

Certified that Shri/Smt./Kumari……....

Son/Wife/Daughter of Shri……..

Resident of (complete address) ……

Represented District …….. in the game/event of……..in the

State Competition / Tournament held at ……..

from …….. to ……

The position obtained by the individual/ team in the above said Competition / Tournament was……

This Certificate is being given on the basic of record available in the office of the authentic / recognized State Association of Maharashtra.

Place :

Date :

Signature :

Name :
Designation
Name of the federation/National Association……
Address……..
Seal……

Note: - This certificate will be valid only when signed personally by the Secretary of the authentic/ recognized State Association.

(Authentic /Recognied State Association means, association which is affiliated to Indian Olympic Federation a unit of Indian Olympic Association and Maharashtra Olympic Association)

Place :

Date :

Signature :

Name :
Designation: Deputy Director,
Sports and Youth Services,
Maharashtra State,
……...

परिशिष्ट-ब

FORM-4

(For representing a School Team in the School State competition organized by the Commissioner, Tribal Development, Govt. of Maharashtra OR Directorate of Sports and Youth Services of the State of Maharashtra.)

Certificate to a meritorious sportsman for employment to Group C/D service under the State Government.

Certified that Shri/Smt.....Son/Daughter of Shri.....,Resident of Dist.....represented the School team in the competition.....in the game held at .....

The position obtained by the individual/ team in the above said Competition was..... (First / Second / Third)

This Certificate is being given on the basic of record available in the office of the authentic / recognized State Association of Maharashtra.

Place :

Date :

Signature :

Name :

Designation:
D.S.O./Add.Comm.
Sports and Youth Services/Tribal Development,

..... ,Division.....

Note: - This certificate will be valid only when signed personally by the Additional Commissioner, Tribal Development, Concerned Division.

Place :

Date :

Signature :

Name :
Designation : Deputy Director,
Sports and Youth Services,
Maharashtra State,
.....

परिशिष्ट "क"

डाकनोंद पोचपावती
गोपनीय

क्र.....
क्रीडा व युवकसेवा संचालनालय,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-४११ ००१
दिनांक :

प्रति,

विषय:- अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंना शासकीय, निमशासकीय व इतर क्षेत्रात नोकरीसाठी आरक्षण ठेवणेबाबत.
श्री/श्रीमती.

संदर्भ:- आपले क्र. चे पत्र

महोदय,

उपरोक्त विषयावरील संदर्भांकित पत्राचे कृपया अवलोकन करावे.

आपल्या कार्यालयाच्या उपरोक्त संदर्भांकित पत्रासोबत उमेदवारांची क्रीडा विषयक कामगिरीची क्रीडा प्रमाणपत्रे पडताळणीच्या कार्यवाहीसाठी प्राप्त झालेली होती. यापैकी पुढील उमेदवाराचे क्रीडा प्रमाणपत्र पडताळणीचा अहवाल खालीलप्रमाणे सादर करण्यात येत आहे:-

१.	खेळाडूचे नांव	
२.	खेळ	
३.	स्पर्धेचे नाव (प्रकार)	
४.	स्पर्धेचा कालावधी	
५.	स्पर्धेचे ठिकाण	
६.	खेळाडूने केलेली क्रीडा विषयक कामगिरी (प्राविण्य)	
७.	खेळाडूने सादर केलेल्या क्रीडा विषयक प्रमाणपत्रांचा क्रमांक	
८.	शासन निर्णय	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग अन्वये क्रीडा प्रमाणपत्राची पडताळणी केलेली आहे.
९.	शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग दिनांक जून,२०१६ अन्वये क्रीडा प्रमाणपत्राची पडताळणी केली असता श्री.....उमेदवार गट-.... या पदाकरीता विहित केलेली खेळविषयक अर्हता पूर्ण करीत आहेत.	

श्री..... यांची उपरोक्त स्पर्धेतील कामगिरी विहित नमुन्यामध्ये प्रमाणित करून सोबत पाठविण्यात येत आहे. त्याप्रमाणे त्यांना आपल्या आस्थापनेवरील पदावर नियुक्ती दिल्यानंतर त्यासंबंधीचा अहवाल संचालनालयास पाठवावा.

आपला विश्वासू,

उपसंचालक
क्रीडा व युवकसेवा,महाराष्ट्र राज्य
..... विभाग,.....

सोबत मूळ प्रमाणपत्रे:-

प्रत माहितीस्तव:
श्री.

परिशिष्ट-तीन

समितीच्या बैठका

पहिली बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक मंगळवार, दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१७ रोजी दुपारी २-३० वाजता कक्ष क्र. ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते :–

उपस्थिती :

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

निमंत्रित सदस्य :

[(३)] ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती).

(२) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

विभागीय अधिकारी, मंत्रालय :

(१) श्री. नंदकुमार प्रधान, सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,

(२) श्री. सुरेन्द्र बागडे, सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,

(३) श्री. आर. आर माने, आयुक्त, क्रीडा विभाग,

(४) श्री. चा.रा. कांबळे, उप संचालक, क्रीडा विभाग,

(५) श्री. दि. रा. डिगंळे, उप सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,

(६) श्रीमती चारूशीला चौधरी, उप सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग.

समितीने विनंती अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग व अन्य अधिका-यांच्या साक्षी नोंदविल्या.

दुसरी बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक शुक्रवार, दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी दुपारी ३-३० वाजता कक्ष क्र. ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते :—

उपस्थिती :

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

(३) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित :

प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

(२) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

विभागीय अधिकारी, मंत्रालय :

(१) श्री. दिनेश वाघमारे, सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,

(२) श्री. एन. के. पाटील, आयुक्त, क्रीडा विभाग,

(३) श्री. राजेंद्र पवार, उप सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग.

समितीने विनंती अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग व अन्य अधिका-यांच्या साक्षी नोंदविल्या.

तिसरी बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक मंगळवार, दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी सकाळी ११-०० वाजता कक्ष क्रमांक ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते :—

उपस्थिती :

(१) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स. तथा समिती प्रमुख.

(२) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

(३) प्रा. डॉ. तानाजी सावंत, वि.प.स.

(४) श्री. किरण पावसकर, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित :

(१) ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

(२) ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स.

(३) प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. विलास आठवले, सह सचिव (२) (का.)

(२) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (स.)

(३) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

सदर बैठकीत समितीने प्रारूप अहवालावर विचारविनियम करून तो संमत केला.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई